

Täysistunto

Perjantai 24.2.2023 klo 13.00—15.08

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 15.08.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.01—15.08).

Ukrainan suurlähettiläs Olga Dibrova seurueineen saapui seuraamaan täysistuntoa klo 13.00.

Täysistunnon alussa vietettiin hiljainen hetki Ukrainan sodan uhrien muistoksi.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 682, 702, 703, 706, 708, 709, 711-717, 719, 721-723, 726, 729, 734/2022 vp.

3. Ajankohtaiskeskustelu Ukrainan tilanteesta

Keskustelualoite KA 19/2022 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 3. asiana on ajankohtaiskeskustelu Ukrainan tilanteesta.

Hyvät kansanedustajat! Tänään aamuyöllä tuli kuluneeksi vuosi siitä, kun Venäjä aloitti oikeudettoman väkivaltaisen sodan, hyökkäyksen Ukrainaan ja ukrainalaisia vastaan. Olemme joutuneet kuluneen vuoden aikana näkemään silmitöntä väkivaltaa myös siviileitä, naisia ja lapsia, kohtaan. Siviilikohteita on tuhottu raakalaismaisilla iskuilla. Tiedämme, että tuhansien, kymmenientuhansien siviiliuhrien lisäksi kymmeniätuhansia, satojatusiansia nuoria miehiä ja naisia, sotilaita, on kuollut. Tiedämme kansainvälisten viranomaisten ja organisaatioitten kautta, että Venäjä, sen sotilaat ja ennen kaikkea sodasta vastuussa oleva eliitti ovat syyllistyneet vakaviin ihmisoikeusrikkomuksiin ja sotarikoksiin.

Ukrainalaiset ovat taistelleet vahvan maanpuolustustahdon vallitessa ja poikkeuksellisen yhtenäisen lännen tuella urhoollisesti. He eivät taistele vain oman maansa tulevaisuu-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

den puolesta, he taistelevat samalla demokratian ja ihmisyyttä kunnioittavien arvojen puolesta, meidän ja muiden samoja arvoja jakavien kansakuntien puolesta.

Your Excellency, Ambassador of Ukraine! The Ukrainians deserve our highest respect and all possible support that we Finns can provide. Ukraine's cause is ours. We must not forget the Ukrainian people.

Ärade riksdagsledamöter! Ukrainas folk förtjänar stor respekt och allt tänkbart stöd som vi finländare kan ge. Ukrainas sak är vår sak. Vi får inte glömma människorna i Ukraina.

Arvoisat kansanedustajat! Ukrainalaiset ansaitsevat suuren kunnioituksen ja kaiken mahdollisen tuen, jonka me suomalaiset voimme antaa. Ukrainan asia on meidän asia, ukrainalaisia ei saa unohtaa. Tästäkin syystä hyökkäyksen ensimmäisenä vuosipäivänä eduskunta käy Ukrainan tilanteesta ajankohtaiskeskustelun. Ennen keskustelun alkua osoitamme tukemme ukrainalaisille. Muistamme ja kunnioitamme käynnissä olevan sodan uhreja viettämällä minuutin hiljaisen hetken. — Olkaa hyvä.

Edustajat kuuntelivat muistosanoja seisten.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt siirrymme varsinaiseen keskusteluun. Ulkoministeri Pekka Haaviston puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä enintään minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskustelulle on varattu aikaa noin tunti. Avataan V-painike. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.05 Ulkoministeri Pekka Haavisto: Arvoisa puhemies! Arvoisa suurlähettiläs! Vuosi sitten Venäjä toi täysimittaisen sodan kauhut keskelle Eurooppaa. Tänäpäin ajatuksemme ovat ukrainalaisten sodan uhrien ja heidän perheidensä luona.

Venäjänsä hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden ja YK:n peruskirjan loukkaus. YK:n yleiskokous on tuominnut hyökkäyksen useassa päätöslauselmassa. Viimeksi eilen YK:n yleiskokous hyväksyi selvin numeroin päätöslauselman oikeudenmukaisesta ja kestävästä rauhasta. Kansainvälinen yhteisö toisti saman päättäväisen viestin, jonka se on lähettänyt jo aiemmin kuluneen vuoden aikana.

Venäjänsä hyökkäys vaarantaa YK:n globaalit kehitystavoitteet. Se on nostanut ruoan ja energian hintoja kehittyvien maiden kannalta kestäättömälle tasolle. Emme saa sulkea silmiämme myöskään näiltä ongelmilta. Tämän vuoksi Suomi tukee Maailman ruokaohjelmaa WFP:tä Mustanmeren viljasopimuksen toimeenpanossa 5 miljoonalla eurolla. Suomen tuella Maailman ruokaohjelma ostaa viljaa Ukrainasta ja vie sitä ruokakriisistä eniten kärsiviin maihin Afrikassa. Suomen tuki Mustanmeren viljasopimuksen toimeenpanolle on tärkeä, ja olemme rahoittaneet aiemminkin viljakuljetuksia Ukrainasta muun muassa Somaliaan.

Venäjänsä sota on aiheuttanut Euroopassa suurimman humanitaarisen hädän sitten toisen maailmansodan. Miljoonat ovat joutuneet jättämään kotinsa, ja sodan uhrien määrä kasvaa. Venäjä jatkaa iskuja Ukrainan kaupunkeihin ja kriittiseen infrastruktuuriin. Suomi on vastaanottanut tähän mennessä yli 49 000 pakolaista Ukrainasta. Ukrainan urhea puolus-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

tustaistelu on herättänyt suomalaisissa voimakkaan auttamishalun. Ukrainalaiset tietävät, miksi he taistelevat. He haluavat säilyttää itsenäisyytensä ja jatkaa kurottamista länteen.

Ärade talman! Det ryska anfallskriget har lett till den största humanitära nöden i Europa sedan andra världskriget. Miljoner människor har varit tvungna att lämna sina hem och krigets offer blir fler och fler. Ryssland fortsätter sina anfall mot städer och kritisk infrastruktur i Ukraina. Tills vidare har cirka 49 000 ukrainare sökt tillfälligt skydd i Finland. Ukrainas tappra försvarsstrid har hos oss finländare väckt en stark vilja att hjälpa. Ukrainare vet varför de slåss: De vill behålla sin självständighet och fortsätta orientera sig västerut.

Venäjä valitsi neuvottelujen sijaan hyökkäyssodan. Ukraina taistelee koko Euroopan puolesta. Ukraina puolustaa eurooppalaista sopimusperusteista turvallisuusjärjestystä sekä itenäisten valtioiden ulko- ja turvallisuuspoliittista valinnanvapautta. Velvollisuutemme on tukea Ukrainaa tässä taistelussa.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin ja jäsenmaiden tuki Ukrainalle on ollut mittavaa, sisältäen tähän asti yhteensä yli 50 miljardin euron edestä tukea. Valtioneuvosto päätti viimeisimmästä kolmannestatoista sotilasmateriaalin tukipaketista eilen. Osana pakettia lahjoitamme Ukrainalle kolme Leopard 2 -raivauspanssarivaunua. Kaikkien Suomen myöntämien puolustustarvikepakettien yhteisarvo on päätöksen myötä yli 750 miljoonaa euroa. Yhteensä Suomi on osoittanut tukea Ukrainaan kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, materiaalituen ja puolustustarvikkeiden kautta noin 930 miljoonaa euroa — lähes miljardin. Jatkamme Ukrainan tukemista niin kauan kuin se on tarpeen.

Sodan pitkittyessä ja aseavun monipuolistuessa Ukrainan asevoimat tarvitsevat myös koulutusta. Osallistumme Ukrainan asevoimille annettavaan koulutustukeen Isossa-Britanniassa sekä EU:n perustamaan EUMAM-koulutusoperaatioon Puolassa.

Euroopan unioni yhdessä kumppanimaiden kanssa on myös asettanut laajoja pakotteita Venäjää sekä Valko-Venäjää vastaan. Pakotteiden tehokkuuden varmistamiseksi on tärkeää ehkäistä niiden kiertämistä kolmansien maiden kautta.

Venäjän pyrkimykset liittää laittomasti itseensä Ukrainan alueita ovat YK:n peruskirjan vastaisia ja loukkaavat Ukrainan suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi ei tule tunnustamaan minkään Ukrainan alueen laitonta liittämistä Venäjään. Venäjän julmat sodankäyntimenetelmät ovat räikeästi kansainvälisen oikeuden vastaisia. Sotatoimien kohdistaminen siviileihin ja siviilikohteisiin on sotarikos. Suomi tukee kansainvälisen rikostuomioistuimen tutkintoja sotarikosten selvittämiseksi sekä syyllisten saattamista vastuuseen hyökkäysrikoksesta. Suomi edistää ratkaisuja, joilla Venäjä asetetaan korvausvastuuseen hyökkäyssotansa aiheuttamista vahingoista. Kun YK:n turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen, Venäjä, rikkoo räikeästi rauhaa ja turvallisuutta koskevia velvoitteitaan, kansainvälisen yhteisön viestin on oltava selvä: tämä ei ole hyväksyttävää, ja syylliset on saatettava vastuuseen. Vähempi ei riitä.

Ukrainan tulevaisuus on yhdistyneessä Euroopassa. Tuemme Ukrainaa lähentymisessä Euroopan unioniin ja siihen kuuluvia uudistuksia. Sodalle ei tällä hetkellä näy loppua. Suomen tuki Ukrainan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on kuitenkin vankkumaton. Olemme Ukrainan rinnalla nyt ja jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten mennään keskusteluun. Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

13.10 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi sitten Venäjä aloitti brutaalin suurhyökkäyksen Ukrainaan. Se kuvitteli voivansa laittaa maan polvilleen nopeasti ja poistavansa Ukrainan kartalta. Miten väärässä se olikaan. Ukrainan rintama on osoittanut vahvuutensa sodan ensimmäisestä päivästä alkaen, ja ihmiset puolustavat maataan ja vapauttaan järkkymättä.

Sodan hinta on ollut kuitenkin raskas. Viattomat siviilit ovat joutuneet kokemaan sodan kauhut. Tänään muistamme ja kunnioitamme sodan uhreja ja kaikkia heitä, jotka ovat menettäneet läheisensä tämän järjettömän väkivallan seurauksena. Venäjän iskut siviilikoheteisiin ovat olleet järjestelmällisiä ja jatkuvia. Viisi viikkoa sitten Dniprossa kannettiin viikonlopun aikana eloonjääneitä savuavista raunioista. Hetki sitten niiden paikalla oli vielä ihmisten koteja. Se kärsimyksen katse ei unohdu — ei täällä Suomessa eikä muuallakaan Euroopassa. [Puhemies koputtaa] Seisomme Ukrainan tukena niin kauan kuin on tarve.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

13.11 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuosi sitten heräsimme maailmaan, jossa Euroopassa käydään sotaa, tapetaan siviilejä, raiskataan, tuhoetaan järjettömällä voimalla — varsin lähellä meitä suomalaisia. Pahimmat pelkomme siitä, mitä tapahtuu, eivät käyneet toteen. Ukraina on taistellut ja taistelee itsensä, kansansa, alueensa, itsenäisyytensä ja koko Euroopan puolesta.

Mutta sota jatkuu jo toista vuotta. Venäjän toimintaa voi kuvata irrationaaliseksi, mutta se on Venäjä, ja sillä on aseita. Yhdysvallat, Iso-Britannia ja EU-maat tukevat Ukrainaa. Kaikkein tärkeintä, kuten ministeri kertoi, on jatkaa tukemista ja avun lähettämistä. Viesti Yhdysvaltoihin on yhtä tärkeä. Eurooppa haluaa tehdä kaikkensa, että Ukraina voittaa tämän sodan. Mitään muuta vaihtoehtoa meillä ei ole. Ukraina tarvitsee kannustustamme, tarvitsee sydämiämme, [Puhemies koputtaa] mutta kaikkein eniten se tarvitsee aseita, ja niitä on annettava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

13.12 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainalaisten urhoollisuus ja päättäväisyys on vaikuttavaa. Ukraina voittaa, ja se jälleenrakennetaan vahvemmaksi eurooppalaiseksi kumppaniksemme. Mutta Ukraina tarvitsee apuamme, ja meidän on autettava Ukrainaa kaikin mahdollisin tavoin. Ajankohtaista on jo aloittaa myös jälleenrakennustyö. Mitä kauemmin aikaa kuluu, sitä suurempi urakka jälleenrakennuksessa on edessä. Suomelle on luontevaa tukea jälleenrakennuksessa esimerkiksi koulutusta ja energiaa.

Arvoisa puhemies! Tänään on hyvä päivä myös todeta ilmeinen: holodomor on kansanmurha, joka tulee sellaiseksi tunnustaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

13.13 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasan vuosi sitten koko Eurooppa heräsi synkkään aamuun. Aamuöiset tapahtumat järkyttivät meistä jokaista. Hyökkäyssodan alkamispäivä ja tämä kulunut vuosi on jättänyt meihin pysyvän jäljen. Ve-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

näjän julma hyökkäys Ukraina on täysin tuomittava. Se on rikos rauhaa ja demokratiaa vastaan. Se rikkoo kansainvälisiä sopimuksia ja ihmisoikeuksia. Jokainen menetetty elämä on liikaa, jokainen uusi isku on liikaa.

Ukrainan kansa on osoittanut uskomatonta tahtoa puolustaessaan kotiaan. Me saamme olla ylpeitä Ukrainasta, joka väsymättömästi ja urheasti taistelee vapauden, demokratian ja itsenäisyyden puolesta, koko lännen puolesta, meidän kaikkien puolesta. Rohkeus on tarttunut myös suomalaisiin. Suomalaiset ovat osoittaneet vahvaa solidaarisuutta, tukea [Puhemies koputtaa] ja auttamisen halua ukrainalaisia kohtaan. On selvää, että Ukrainan tukemista on jatkettava niin kauan kuin se on tarpeen. Me seisomme Ukrainan tukena nyt ja jälleenrakennustyössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

13.15 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi sotaa, vuosi Venäjän rikoksia ja raakuuksia, vuosi Ukrainan urheaa puolustautumista. Ukraina ei tosiaan puolusta vain omaa vapauttaan ja itsenäisyyttään, vaan kaikkia niitä arvoja, mitä mekin täällä edustetaan, ja jos he eivät sitä tekisi, niin me elettäisiin vielä paljon, paljon synkempiä aikoja.

Toivon, että vuoden päästä tätä sotaa ei enää käydä, ja toivon, että me nähdään rauha, oikeudenmukainen rauha, vapaan Ukrainan ehdoilla ja Ukrainan jälleenrakentamista kohti kukoistavaa, vaurasta EU:n ja Naton jäsentä. Paras tapa edistää sitä on vahva ja vankkumaton, horjumaton tuki Ukrainalle ja Ukrainan aseistaminen. Pidetään huolta, että se jatkuu niin kauan kuin on tarvis.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

13.15 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluneen vuoden aikana sydämeni on ollut usein Ukrainassa. Hävitystä ja sodan kauhuja vasten näkee aiempaakin kirkkaammin sen, mikä on kaikista tärkeintä: se on rauhan saavuttaminen. Tie rauhaan näyttää pitkältä, sillä Venäjä on tehnyt sodasta oman olemassaolonsa perustan.

Kymmeniätuhansia ruumiita ja miljoonia paenneita, tiilikasoja ja metallisilppua. Sodan lopullista hintaa ei vielä tiedä kukaan. Sodan pitkittyessä Ukraina ja ukrainalaiset tarvitsevat kaiken avun ja solidaarisuuden. Siinä Suomen ja EU:n on tehtävä kaikkensa.

Vasemmistoliiton mielestä Suomen on edistettävä Ukrainan valtionvelkojen anteeksi antamista jälleenrakentamisen tukemiseksi. Meidän tulee myös selvittää, miten voimme ohjata pakotteiden nojalla takavarikoitua venäläistä varallisuutta Ukrainan auttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Vaikka me nyt pukeudumme mustaan, niin sydämissämme ja silmissämme palaa toivo ukrainalaisten puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Adlercreutz.

13.17 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Ryssland agerar utan skrupler. Ryssland agerar utan hänsyn till internationell lag, utan hänsyn till Ukrainas befolkning och inte heller med hänsyn till den egna befolkningen. Det här är den verklighet vi står inför.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Venäjä on häikäilemätön, Venäjä ei kaihda keinoja, Venäjä ei pelkää eskalaatiota. Tämä meidän pitäisi pitää mielessä, kun pohdimme, miten Ukrainaa tulee auttaa.

Jos pakotteista olisi päätetty ei sodan jälkeen vaan ennen sotaa, sotaa ei välttämättä olisi tullut. Jos kesäkuun apu olisi lähetetty jo talvella, niin ehkä sota olisi jo ohi. Jos tämän talven apu olisi lähetetty puoli vuotta sitten, niin sota olisi ehkä päättynyt. Apua ei voida mitoittoa menneiden tarpeiden mukaan, vaan se pitää mitoittoa tulevien tarpeiden mukaan, [Puhemies koputtaa] jos me haluamme, että tämä sota loppuu niin, että kansainvälinen järjestys palautuu, niin että Ukraina — kuten haluamme — tulee siitä ulos voittajana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

13.18 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi sitten Ukraina joutui Venäjän aggressiivisen hyökkäyksen kohteeksi. Tuhannet siviilit, lapset, nuoret, naiset ja vanhuksat ovat joutuneet Venäjän julmien ja brutaalien sotarikosten kohteiksi. Venäjä on saatava vastuuseen niistä kaikista.

Tänään me muistamme ja kunnioitamme sodan uhreja, mutta katseemme tulee olla jo tulevaisuudessa: siinä, miten tuemme Ukrainaa voittamaan tämän sodan ja millä tavalla pysymme jälleenrakentamaan tuon maan. Syvä kunnioituksemme ja myöskin rukouksemme ovat tänään Ukrainan kansan tukena.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tuomioja, olkaa hyvä.

13.19 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viikoittain kuolee tuhansittain siviilejä ja sotilaita tässä sodassa, jossa hyökkääjää Venäjä on valmis tappamaan paitsi ukrainalaisia myös suruttomasti omiaan. Meidän on rohjettava nyt puhua myös rauhasta, mutta rauha edellyttää meiltäkin riittävän vahvaa tukea Ukrainan puolustustais-
telulle, jonka on kestävä, jotta Ukrainan suvereenisuutta kunnioittava rauha olisi mahdollinen. Tällainen rauha tarvitsee kansainväliset takuut, sillä kukaan ei luota pelkkään Putinin Venäjän kanssa allekirjoitettuun paperiin.

Putinin valta ei kuitenkaan kestä ikuisesti, ja Ukrainan tukemisen lisäksi on koettava rohkaista ja tukea niitä venäläisiä, jotka eivät hyväksy johtajansa diktatuuria ja sotapolitiikkaa. Heitä vielä tarvitaan demokraattisen ja rauhanomaisen Venäjän rakentamiseen, kun se joskus käy mahdolliseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Packalén, olkaa hyvä.

13.20 **Tom Packalén ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan julmaa sotaa on käyty nyt tasan vuosi. Huoleni koskee aseteollisuutta. Aseteollisuus on tänä päivänä yksityistä liiketoimintaa, joka pyrkii vastaamaan asiakkaiden tilauksiin. Koska tarve on ollut vähäinen, niin myös tuotantokapasiteetti on pieni. Ilman todella suuria, pitkiä tilauksia ei ole kannattavaa rakentaa uusia tuotantolinjoja. USA on luovuttanut 4 000 huippumodernia Javelin-panssaritorjuntaohjusta Ukrainalle. Se on kymmenen vuoden tuotanto. USA on antanut Ukrainalle yli miljoona 155-millistä tykistökranaattia, ja sen omat varastot alkavat ehtymään. USA on kyennyt nostamaan kuukausittaisen tuotannon 19 000:sta lähes 100 000 kranaattiin kuussa, mikä vastaa Ukrainan reilun viikon tarvetta. Jotta voimme tu-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

kea jatkossakin Ukrainaa ja samalla täyttää tyhjentyneet varastomme lännessä, meidän on tehtävä suuria tilauksia, jotka kannustavat yrityksiä avaamaan uusia tuotantolinjoja.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Haluan tässä yhteydessä vielä kiittää puolustusministeriä hyvin tehdystä työstä ja samalla kysyä: olisivatko tällaiset suurtilaukset harjoittamisen arvoisia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Virolainen, olkaa hyvä.

13.21 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me suomalaiset heräämme kellon pirinään, ukrainalaiset heräävät hälytyssireeneihin. Sota Ukrainassa alkoi jo yhdeksän vuotta sitten, mutta tämä viimeinen vuosi on ollut aivan raakalaismaista tappamista, kidutusta, raiskauksia, lasten varastamista. Me olemme nähneet tuhottuja kaupunkeja, ruumiita lojumassa kaduilla, joukkohautoja, epäinhimillistä kärsimystä, kansanmurhaa.

Venäjä on uhka lännelle. Se pyrkii särkeämään kansainvälisen turvallisuusyhteisön lopullisesti. Mutta mitä se on saavuttanut? Suomen ja Ruotsin liittymisen Natoon, yhä yhtenäisemmän lännen ja kasvavan tuen Ukrainalle, ja vielä horisontissa siintää rikostuomioistuimien. [Puhemies koputtaa] Meidän on jatkettava apuamme ja tukeamme Ukrainalle. Slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

13.23 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt vuosi sodan aloittamisen jälkeen tiedämme, että Venäjä haluaa tuhota Ukrainan maana ja kansana säälimättömästi ja julmasti. Tästä ei ole epäselvyyttä. Venäjä osoittaa täyden piittaamattomuutensa kansainvälisestä oikeudesta ja valtioita velvoittavista sopimuksista. Venäjän toimien myötä eteemme on avattu surkea näkymä autoritaarisen maailman ja demokratiaa kunnioittavan maailman välisestä kamppailusta.

Ukrainalle on annettava toivo paluusta normaaliin. Toivo ilman toimintaa ja ratkaisuja on tyhjä taulu, siksi Ukraina tarvitsee kaiken humanitäärisen, poliittisen, aseellisen ja taloudellisen tuen ja avun. Ukrainan auttamisessa ja jälleenrakentamisessa on kyse yhteisestä tehtävästä. Slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

13.24 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän armeija on syyllistynyt käsittämättömän julmiin sotarikoksiin. Jokainen kuolema, sotilaan tai siviilin, katkaisee yhden elämän ja haavoittaa monia muita elämiä.

Putin pelkäsi Ukrainan liukumista länteen — hän sementoi Ukrainan halun olla osa länttä, EU:ta ja Natoa. Putin pelkäsi Naton laajenemista — hän sai Suomen ja Ruotsin hakeutumaan Natoon. Putin halusi hajottaa länttä — hän yhtenäisti sitä. Putin halusi näyttää Venäjän voiman — hän näytti sen heikkouden. Putin halusi jäädä historiaan suurena — hän jäi historiaan vihattuna. Putin halusi kiristää EU-maita energia-aseella — hän nopeutti irtautumista fossiilisesta ja venäläisestä energiasta ja siirtymistä uusiutuvaan energiaan.

Arvoisa puhemies! Ukraina taistelee meidänkin puolestamme, ja meidän velvollisuutemme on tukea Ukraina voittoon.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Biaudet, olkaa hyvä. — Mikrofoni päälle, kiitos.

13.25 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sota on varmaan suurin tragedia — meidän ihmisten aiheuttama ja jonkun ihmisen aiheuttama — mikä voi olla, ja ehkä suurin epäonnistuminen keneltä tahansa. Venäjän häikäilemätön ja julma, epäinhimillinen sota Ukrainassa on jättänyt todella paljon elämää — lasten elämää, koteja, koko maan — raunioihin, joka tulee varmaan tuntumaan heidän tulevaisuudessaan todella pitkään. On erittäin tärkeää, että me tänään sitoudumme tukemaan heidän taisteluaan, heidän vapaustaisteluaan, myös sen jälkeen, kun tämä julma sota loppuu, ja jaksamme olla mukana tukemassa jälleenrakentamista.

Krigets pris är enormt. Jag gläder mig åt det att vi i Finland har, kanske på ett oförutsett sätt, varit solidariska med de 50 000 flyktingar som i dag finns i Finland. Mitt hjärta är med dem också i dag.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

13.26 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun sota on pitkittynyt, niin myös meidän solidaarisuuttamme testataan, mutta juuri silloin me voimme ja meidän pitää näyttää, että meidän tukemme pitää. Suomen on tehtävä täysimääräisesti oma osansa ja vaikutettava myös siihen, että EU tekee kaikkensa, jotta Venäjän hyökkäyssota saadaan lopetettua. No, tärkein tapa vaikuttaa tähän on tukea Ukrainaa. Suoran tuen lisäksi on monia keinoja auttaa, esimerkiksi Venäjältä takavarikoidun omaisuuden käyttäminen Ukrainan hyväksi tai Ukrainan valtionvelkojen anteeksi antaminen. Tämän lisäksi sotarikolliset on saatava vastuuseen. Ja yksi asia, joka ei ole vielä noussut: ukrainalaiset ovat toivoneet luonnontuhonnan kriminalisointia. Tästä me olemme päättäneet yksimielisesti Euroopan neuvostossa, ja toivon, että Suomi voisi viedä tätä asiaa eteenpäin [Puhemies koputtaa], koska sotarikokset kaikkine aspekteineen, myös luonnontuhonnan osalta, on saatava vastuuseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.27 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tasan vuosi sitten varhain aamulla sain yhteydenoton ukrainalaiselta ystävältä, pastorilta, joka kertoi, että sota on alkanut Ukrainassa. Hän kertoi myös, miten ihmiset olivat paniikissa. Monilla ei ollut paikkaa, johon paeta, vesi oli katkaistu, ja polttoainekin oli loppumassa. Hän pyysi tukea ja apua, ja kerroin, että olemme valmiina auttamaan. Vuosi on mennyt, ja olemme auttaneet valtiona ja kansalaisina. Niin humanitäärisen kuin sotilaalliseenkin avunannon on edelleen jatkuttava. Tänäinkin haluamme tukea Ukrainaa ja rukoilla rauhan palautumisen puolesta.

Eduskunnan Ukraina-ystävyyssryhmän [Puhemies koputtaa] puheenjohtajana haluan esittää kiitollisuuteni ukrainalaisille siitä, että he ovat olleet ja ovat edelleen valmiita taistelemaan oman itsenäisen kotimaansa puolesta valtavista uhrauksista huolimatta.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan tähän väliin ministerin puheenvuoro. — Ministeri Savola, olkaa hyvä.

13.29 Puolustusministeri Mikko Savola: Arvoisa herra puhemies! Suomi on tukenut Ukrainaa hyökkäyksen ensi tunneista lähtien. Eilen teimme päätökset kolmannestatoista tukipaketista. Me seisomme Ukrainan rinnalla.

Ukrainan sodassa on ollut monta vaihetta: Venäjän täysimittainen hyökkäys, Kiovan puolustustaistelu, sodan muuttuminen kulutussodaksi kesällä, Ukrainan vastahyökkäykset, Venäjän siviilejä ja infrastruktuuria vastaan tekemät iskut syksyllä ja talvella. Nyt olemme jälleen uudessa vaiheessa, kun kumpikin osapuoli pyrkii saamaan otetta itselleen.

Kaikissa vaiheissa keskeistä on lännen tuki Ukrainalle. Tätä on jatkettava. Suomen aseellisen tuen arvo on jo noin 135 euroa per kansalainen. Suhteessa se on enemmän kuin Yhdysvalloilla tai Isolla-Britannialla. Ukrainan tukeminen siis vaatii panostuksia, se maksaa rahaa, mutta on kysyttävä, mikä olisi hinta, jos Venäjä tämän sodan voittaisi. Valitettavasti näyttää siltä, että tämä synkkä sota vielä jatkuu. Ukrainaan on saatava oikeudenmukainen rauha, ja tuosta rauhasta pitää olla ukrainalaisten itse päättämässä. Juuri nyt näyttää siltä, että sodan tulos ratkaistaan taistelukentällä, ja tämän vuoksi Ukrainaa on tuettava. Suomi seisoo Ukrainan rinnalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Tuppurainen, olkaa hyvä.

13.30 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa puhemies! Vuosi Venäjän raakalaismaista sotaa Ukrainassa on muuttanut paljon, ja on paikallaan sanoa, että se on muuttanut myös Euroopan unionia. EU on tavallaan löytänyt ideansa geopolitiittisena toimijana, ja yhdessä Euroopan unionin kanssa olemme antaneet Ukrainalle poikkeuksellisen paljon taloudellista tukea, humanitaarista tukea, aseapua, kouluttaneet ukrainalaisia sotilaita, ottaneet vastaan miljoonia pakolaisia, asettaneet kovia taloudellisia sanktioita, auttaneet viljakuljetuksissa ja antaneet sen toivon näkymän jäsenyydestä Euroopan unionissa jonain päivänä, toivottavasti pian. Olisiko mikään muu monenkeskinen instituutio, yhteisö kyennyt yhtä vahvaan tukeen kuin Euroopan unioni? Tämä on Suomelle hyvä asia, ja nyt tarvitaan vahvaa Euroopan unionia, yhteistyötä läntisten kumppaneiden kanssa — myös muun maailman vakuuttamisessa siitä, että Ukrainan tukea pitää jatkaa. Nyt tarvitaan vahvaa Euroopan unionia ja koordinaatiota puolustusteollisuuden, aseeteollisuuden kiirehtimiseksi. Nyt tarvitaan tukea sille, että niin Ukraina kuin Moldova edistyy pyrkimyksissään päästä Euroopan unionin jäseneksi.

Kunnia Ukrainalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten jatketaan edustajien keskustelua. — Edustaja al-Taee, olkaa hyvä.

13.32 Hussein al-Taee sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasan 33 vuotta sitten kuulin ensimmäistä kertaa elämässäni sireenit. Lähdimme perheemme kanssa sotaa pakoon. Sen jälkeen olen halunnut omistaa elämäni rauhan rakentamiselle, sillä ajattelen, että kenenkään lapsen ei pitäisi kuulla niitä sireenejä eikä pommeja.

Arvoisa puhemies! Rauhaa ei rakenneta heikommasta lähtökohdasta, Ukraina ei saa tässä konfliktissa olla se heikompi osapuoli. Tuki Ukrainalle juuri nyt ei ole ainoastaan tuki

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Ukrainalle, se on myöskin osoitus niille maille, joilla on samanlaisia ambitioita kuin Venäjällä, että näillä eivät kasvaisi nämä ambitiot. Itse asiassa Ukrainan tukeminen sotilaallisesti juuri nyt sotakentällä on osoitus kaikille niille muille, että vastaavanlaista hyökkäyssotaa ei voi aloittaa muita vastaan. [Puhemies koputtaa] Sen takia rauhaa rakennetaan juuri nyt tukemalla Ukrainaa niin voimakkaasti kuin Suomi voi, ja toivonkin, että Ranskaa ja muita EU-maita kiritetään nyt heräämään [Puhemies: Kiitoksia!] tähän tilanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.33 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! För ett år sedan, när Ryssland började attacken mot Ukraina, levde vi osäkerhet. Ska kriget pågå länge och ska Ukraina hålla ut? Ingen hade säkra svar. Nu kan vi konstatera att svaret på båda frågorna är jakande, och nu måste vi säkerställa att Ukraina inte bara håller ut utan också lyckas med sina målsättningar. Ju tidigare Ukraina lyckas tvinga Ryssland tillbaka bakom sina egna gränser, desto snabbare är kriget över.

Om leverans av något vapensystem eller försvarsindustrins igångsättning kräver tid, utgör det ingen orsak att tveka. Kriget är inte förbi i morgon. När vi får de europeiska hjulen i rullning är det också ett meddelande till Ryssland att uttröttningstaktiken inte kommer att lyckas. Tiden är till fördel [Puhemies koputtaa] för den starkare.

Jag vill fråga ministern: Hur snabbt kan den finska industrin besvara Ukrainas brist på ammunition som nu har uppmärksamrats i nyheterna? — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja käännös, kiitos.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

13.35 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuruudenhulluus, ylimielisyys, vainoharhaisuus, narsismi, moraalinen rappio ja diktatuuri — Putin on osoittanut, mihin se kaikki johtaa. Ukraina taistelee demokratian, länsimaisten arvojen ja ihmisyyspuolesta. Siteeraan ministeri Haaviston avauspuheenvuoroa: ”Jatkamme Ukrainan tukemista niin kauan kuin se on tarpeen.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

13.36 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajatukseni ovat niin naapurissa heränneiden kuin Ukrainassa olevien ukrainalaisten, kansalaisten tukena, niiden omaisten luona, joiden läheiset ovat joutuneet brutaalin, siviileihin kohdistuneen sodan uhreiksi. Tänään tulee kuluneeksi vuosi siitä, kun Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainaan alkoi. Olemme tukeneet Ukrainaa yli miljardin euron arvosta, ja jokainen euro on mennyt tarpeeseen. Suomi tukee Ukrainaa niin kauan kuin on tarpeen.

Maailmassa on käynnissä isojen voimien kamppailu. Ukrainalaiset taistelevat, koska he haluavat säilyttää itsenäisyytensä. Ukraina puolustaa itsenäisten valtioiden oikeutta päättää itse omista rajoistaan ja valinnoistaan. Sitä Suomikin puolustaa. Uskon ja toivon, että

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

rauhan aika tulee. Kun sen aika on, niin me tulemme auttamaan ukrainalaisia jälleenrakentamaan ainutlaatuisen kotimaansa. — Slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

13.37 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainassa arki kääntyi yhdessä yössä pääläelleen. Tie vei koulun tai työpaikan sijaan rintamalle, pommi-suojaan tai evakkoon. Heräsimme joka aamu tarkistamaan, onko Ukraina vielä pystyssä, ja ennen jokaista yötä ajattelimme: jaksaa vielä. Ja Ukraina jaksoi. Se jaksoi läpi epätoivoiselta tuntuneiden ensi päivien, se jaksoi läpi tuhoisien pommitusten, silmittömien sotarikosten, pimeiden hetkien, ja se jaksaa yhä. Vuoden päivät Ukraina on puolustautunut Venäjän hyökkäykseltä, menetettyjä alueita on saatu takaisin. Putinin Venäjän toteuttamien julmuuksien mittakaava on valjennut. Sota jatkuu. Miljoonat ovat joutuneet pakenemaan kodeistaan.

Meidän tehtävämme on helpompi. Tehtävämme on seistä ukrainalaisten tukena, sietää epävarmuutta ja huolta ja sodan aiheuttamien kriisien vaikutuksia, pitää sydämemme auki ukrainalaisille, tehdä kaikki voitava Ukrainan auttamiseksi. Tukea tarvitaan niin puolustautumiseen kuin jälleenrakennukseen, pakolaisten auttamista unohtamatta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

13.38 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän raakalaismaista hyökkäyssotaa on jatkunut vuoden. Venäjän on lopetettava imperialistinen sotansa ja vetäydyttävä Ukrainan maaperältä välittömästi. Ukrainan tukemista ja jälleenrakentamista on jatkettava vankkumattomasti.

Vierailin itse Lvivin kaupungissa viime vuonna. Koska myös Ukrainan talous on romutettu, tapaamani ukrainalaiset toivovat, että Ukrainan valtionvelkojen tulee korkomenoi-neen olla jäädytettyinä siihen asti, että tilanne muuttuu. Olisi myös perusteltua mitätöidä velka kansainvälisille instituutioille ja valtioille. Ukrainassa maan sisäisten pakolaisten määrä on valtava ja tilanne lohduton palvelujärjestelmän ollessa hauras. Ukrainalaiset toivovat, että myös paikallisia ruohonjuuritason järjestöjä tuettaisiin suoraan, sillä heillä on usein paras tieto siitä, miten apu tulisi kohdentaa.

Kolmas keskeinen viesti oli Ukrainan [Puhemies koputtaa] tukeminen sotarikosten tutkinnassa. Ukrainalaiset naisjärjestöt korostivat, että naisiin kohdistuvaa väkivaltaa osana sotarikoksia ei saa unohtaa. [Puhemies: Kiitoksia!] Syylliset on saatettava vastuuseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

13.39 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänään sanomme: Ukraina on valtio — toisin kuin vihollisvaltion johtaja Putin on väittänyt. Ukraina on itsenäinen kansakunta, jolla on oikeus omaan maahansa, oikeus puolustaa omia kansalaisiaan ja omia rajojaan. Emmekä saa väsyä, emme kyynistyä emmekä kovettua näkemään Ukrainan kärsimystä. Tästä muistutti minua tuoreessa viestissään ukrainalainen ystäväni, pitkäaikainen kansanedustaja Pavel Unhurjan pyytäessään tänään suomalaisia myös rukoi- lemaan Ukrainan kärsivän kansan puolesta. Ja tukea, monipuolista tukea, tarvitaan vielä

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

pitkään sekä sodan voittamiseen että myöhemmin maan jälleenrakentamiseen. Slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koskela, Jari, olkaa hyvä.

13.41 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Totta tosiaan Ukrainan asia on myös meidän asiamme, ja niin kuuluu ollakin. Kuluneen vuoden aikana Puola ja Baltian maat ovat Euroopassa ottaneet esimerkillisesti johtajuutta Ukrainan tukemisessa. Myös me suomalaiset olemme toimineet mielestäni varsin mallikkaasti.

Sen sijaan Saksan toiminta on herättänyt välillä kysymyksiä. Saksa on kyllä Ukrainaa tukenut, mutta tuki on näyttänyt ulospäin kovin jakkailevalta. Saksassa maanpuolustustahto on historiallisten syiden vuoksi todella matalalla. Vähän aikaa sitten julkaistun kyselyn mukaan vain 11 prosenttia saksalaisista olisi valmis puolustamaan omaa maataan. Tämä selittääkin osin sitä toimintaympäristöä, jonka puitteissa Saksan päättäjät joutuvat toimimaan.

Suomessa maanpuolustustahto on onneksi aina ollut korkealla ja se kuluneen vuoden aikana on noussut entisestään. On hyvin tärkeää, että Suomessa pidetään kiinni tällaisesta isänmaallisuudesta. Siitä on hyötyä koko Euroopalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

13.42 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sanoin tässä salissa noin vuosi sitten juuri ennen Venäjän suurhyökkäystä seuraavaa: ”Asioista on puhuttava niiden oikeilla nimillä.” Jatkan nyt samalla linjalla.

Presidentti Putin on fasisti ja imperialisti. Kun katsoi Putinia huudattamassa Venäjää kymmenillätuhansilla kuulijoilla Moskovassa ja kun kuuntelee hänen mielikuvituksellisia valheitaan, tulee hakematta mieleen natsi-Saksan diktaattori Adolf Hitler ja Hitlerin kansalliskiihko, Hitlerin joukkotilaisuudet ja Hitlerin valheet. Euroopan silloiset suurvallat eivät pysäyttäneet Hitleriä ajoissa. Seuraukset olivat koko maailmalle ennennäkemättömän hirvittävät. Käräjöinä olivat ennen kaikkea venäläiset ja juutalaiset.

Mikä on historian opetus? Antakamme Ukrainalle kaikki se tuki ja apu, jonka se tarvitsee Putinin pysäyttämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kari, olkaa hyvä.

13.43 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maailma muuttui vuosi sitten Venäjän bruttaalin hyökkäyksen johdosta. Sodan hinta on ollut ukrainalaisille ihmisille raskas. Takana on 12 kuukautta sotaa ja kasvava määrä siviiliuhreja sekä tuhotuja kyliä ja kaupunkeja. Venäjä ei ole saanut haluamaansa voittoa, vaan yhdistyneen ja yhteisen Ukrainan sekä yhdistyneen demokraattisen maailman. Suomi tulee seisomaan Ukrainan tukena niin kauan kuin on tarve. — Slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Leppä, olkaa hyvä.

13.44 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajatuksemme ovat Ukrainan ja ukrainalaisten puolella. Ukrainalaiset ovat urheasti ja rohkeasti puolustaneet

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

omaa isänmaataan Venäjän julmaa hyökkäyssotaa vastaan. Ukraina tarvitsee kaiken apumme, ja olemme sitä yksimielisesti antaneet ja haluamme antaa jatkossakin, sekä aseapua että muuta apua, ja niin kauan kuin Ukraina sitä tarvitsee. Myös omista näkökulmistamme ja kokemuksistamme me tiedämme avun merkityksen. Tämä myös muistuttaa meitä kaikkia siitä, mikä merkitys on varautumisella. Siitä pitää pitää huolta aina ja kaikkina aikoina.

Venäjän hyökkäyssota on tuomittava, ja meidän pitää tehdä kaikkemme, jotta Ukraina tästä selviää itsenäisenä valtiona ja sen vapaus voidaan taata. Sen me haluamme tehdä, ja me olemme sen ukrainalaisille velkaa. Samoin me haluamme osallistua Ukrainan jälleenrakentamiseen, kun sen aika on, ja lopettaa ukrainalaisten kärsimyksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

13.45 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos Venäjä lopettaa taistelun, sota loppuu. Jos Ukraina lopettaa taistelun, Ukrainaa ei enää ole.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

13.45 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa on varmasti eduskunnan aika kiittää myös hallitusta siitä, että olette vahvasti tukeneet ukrainalaista kansaa niin siellä sotatantareilla kuin myös pakolaisten osalta ja olette onnistuneet siinä niin, että ei ole eskaloitu asiaa yhtään enempää.

Nyt tänään, kun me ajatuksissamme ja rukouksissamme olemme ukrainalaisten puolella, niin haluan nostaa yhden asian esille. Suomalaiset ovat auttavaista kansaa. Täältä on paljon apua viety yksityishenkilöiden, yritysten ja yhdistysten kautta Ukrainaan ja viedään edelleenkin, ja kun tulee jälleenrakentamisen aika Ukrainassa — toivon mukaan jossain vaiheessa — niin kansalaiset varmasti haluavat siihenkin osallistua.

Kysyisin pääministeriltä tai hallitukselta: Voitaisiinko edistää sellaista ajatusta, että koko EU-alueella ne, jotka haluavat osallistua jälleenrakentamiseen, voisivat tehdä sen verovähennyskelpoisesti? [Puhemies koputtaa] Se lisäisi varmaan moninkertaisesti auttamishalua sitten, kun sitä rahaa todella tarvitaan hyvin paljon sen kansan kotitalojen uudelleenrakentamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

13.46 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan tukemista on jatkettava niin kauan kuin on tarpeen. Jokainen tukipaketti on osoitus siitä, että vahvistamme Ukrainaa hyökkääjältä ja että torjumme ja tuomitsemme Venäjän laittomuudet.

Muistot meidän oman maamme historian sodista tulevat tässä väkisinkin pintaan ja osaltaan muistuttavat, että teemme oikein, kun autamme Ukrainaa puolustautumaan ja voittamaan tämän julman sodan. Sodan jatkuessa miljoonat ukrainalaiset ovat myös joutuneet jättämään kotinsa, ja me olemme tänne Suomeenkin saaneet kymmeniä tuhansia ukrainalaisia. Toivotamme heidät tervetulleeksi yhteiskuntaamme, ja edistämme heidän turvallista asettumistaan. Tulemme olemaan myös mukana jälleenrakennuksessa. Ukrainan asia on meidän asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

13.47 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vuosi sitten me heräsimme järkyttyneinä, ja monilla tuli itku silmään. Myönnän itsekin, että itkin vuolaasti, ja se työpäivä ja ne seuraavat päivät olivat äärettömän vaikeita eduskunnassa. Mutta se ei ole mitään siihen verrattuna, mitä ukrainalaiset joutuvat kärsimään päivittäin. Siellä lapsia kuolee silmien edessä, äidit, perheet, ovat kadoksissa toisiltaan, ja sotilaat antavat aivan kaikkensa.

Tämä siviilien murhaaminen Venäjän taholta on todella törkeä sotarikos, ja toivon, että tekijät joutuvat vastuuseen — tätä todella toivon. Ja voimme myös toivoa sitä, että Venäjän tavallinen kansa kääntyisi eliittiä vastaan ja vaatisi yhteiskuntaan demokratiaa. Sen täytyy muuttua, eliitin täytyy väistyä ja tämän julman johdon väistyä. Rauhaa haluamme kaikki, ja toivotan voimia Ukrainan kansalle, ja saatte kaiken tukemme. [Puhemies koputtaa] Toivon, että arvoisa ja arvostettu suurlähettiläs vie täältä Suomen terveiset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Virta, olkaa hyvä.

13.49 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain marraskuussa kutsun Ukrainaan, ja seistessäni pommitetun leikkipuiston edessä en voinut olla miettimättä, että tuossa keinussa olisi voinut olla minun tyttäreni keinumassa. Ukrainalaiset todella ovat nyt vuoden verran puolustaneet paitsi omiaan myös meidän lapsiamme. En koskaan unohda sitä äitiä, joka kertoi, että hänen kolmivuotiaansa on kadonnut, tai sitä nuorta miestä, joka oli menettänyt liikuntakykynsä puolustaessaan perhettään.

Suomi on tukenut Ukrainaa. En myöskään unohda heitä, jotka tulivat siellä sanomaan, että kiitos, kun Suomi on seissyt heidän rinnallaan, ja kertoivat, että he ovat saaneet voimaa siitä, että Suomikin on aikoinaan taistellut menestyksekkäästi valtavaa vihollista vastaan. Mutta meidän täytyy jatkossakin olla sen luottamuksen ja niiden kiitosten arvoinen maa. Ukraina ei selviä yksin, eikä heidän tulee jatkossakaan selvitä yksin. Suomi on auttanut, ja siihen tarvitaan jatkossakin koko Eurooppaa.

Pidetään yhdessä huolta siitä, että ukrainalaiset voivat jonakin päivänä todella juhlia sitä voittoa, josta he juna-asemalla viimeiseksi sanoivat, että tulettehan te sitten käymään, kun olemme meidän voittomme ottaneet ja meillä on jälleen rauha tässä maassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

13.50 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Även om kriget blir långvarigt får vi aldrig låta det normaliseras eller avtrubba oss. Vi måste i stället med allt starkare emfas fördöma Rysslands våld, hjälpa Ukrainas folk och för-svar och framför allt söka vägar till fred även då det känns helt omöjligt.

Arvoisa puhemies! Olen kuullut monien sanovan, että pitäisi puhua enemmän rauhasta. Se on totta, mutta vaikeaa. Emme saa hyväksyä Ukrainan täysivaltaisuutta loukkaavia neuvotteluja, emme voi tehdä kompromisseja valtioiden täysivaltaisuuden ja maiden itsemääräämisoikeuden suhteen.

Olipa tilanne miten synkkä ja toivoton tahansa, meidän tulee vaalia jokaista pientä rauhankynttilää. Sotia ei tavallaan ikinä voi voittaa, mutta ne päättyvät joskus. Haluan meidän tekevän kaikkemme, jotta tämä sota loppuisi siten, että karttaa ei piirrettäisi uudelleen, että Venäjän ei annettaisi jälleen kerran sanella muiden maiden kohtaloita. Rauhan koittaessa

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

meidän on kyettävä katsomaan itseämme peilistä ja sanomaan, että teimme oikein. Meidän on myös autettava [Puhemies koputtaa] Ukrainaa jälleenrakentamisessa. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

13.51 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kulunut vuosi siitä, kun Venäjä aloitti bruttaalin hyökkäyksensä Ukrainaan, noin vuosi siitä, kun nuorempi tyttäristäni tuli halaamaan ja sanoi: "Äiti, en halua, että kukaan hyökkää koskaan tänne."

Ukrainalaislapsille sota on totta, se on ollut sitä jo vuoden. Noin 450 lasta on menettänyt henkensä Venäjän bruttaalissa hyökkäyksessä. Tätä paljon useampi on menettänyt vanhempansa, sisarensa, läheisensä. Ukrainassa lapset ovat viimeisen vuoden aikana viettäneet yli 900 tuntia pommisuojoissa, moni perhe on paennut muualle. Vuoden aikana Venäjä on tehnyt järkyttäviä sotarikoksia. Ukrainalaisia siviilejä on tapettu ja raiskattu, sairaaloita ja kaupunkeja on tuhottu.

Me ymmärrämme Ukrainaa. Me muistamme oman historiamme ja Euroopan historian ja näemme, kuinka ukrainalaiset taistelevat oman tulevaisuutensa puolesta ja länsimaisten demokraattisten arvojen puolesta. [Puhemies koputtaa] Siksi meidän on tehtävä kaikkemme Ukrainan tukemiseksi. Suomi seisoo Ukrainan rinnalla, kunnes Venäjän joukot ovat poistuneet Ukrainasta ja Euroopassa vallitsee jälleen rauha.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

13.52 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vuoden ajan ja jo vuodesta 2014 lähtien Ukraina ja ukrainalaiset ovat sotineet Venäjää ja venäläisiä vastaan. Voitto ja rauha on se, minkä Ukraina ansaitsee, oikeudenmukainen rauha. Meidän tukemme Ukrainalle ei horju, ja lännen tuki Ukrainalle ei horju — ei nyt eikä silloin, kun on aika jälleenrakentaa Ukrainaa. Ukrainalaisille haluan sanoa, että olemme teidän tukenanne, ja ukrainalaisille pakolaisille haluan sanoa: tervetuloa, me autamme teitä täällä. Sen sijaan Venäjälle ja venäläisille haluan sanoa, että sotarikolliset tullaan tuomitsemaan oikeuden edessä niistä julmuuksista, mitä te olette tehneet Ukrainaa ja ukrainalaisia vastaan.

Kunnia Ukrainalle, slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

13.53 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Euroopassa tapahtuu sotarikoksia, joita ei olisi kuvitellut enää 2020-luvulla tapahtuvan, raakalaismaisia, pelkurimaisia rikoksia, joilta rikollinen ei säästä edes omiaan. Rikollinen tekijä nauttii lainvastaisesta tilasta, jonka se on luonut. Se on heidän käsityksensä vapaudesta, että voi tappaa ja voi tehdä mitä haluaa ilman mitään rajoja, ilman mitään seurauksia. Meidän on jatkettava tukea niin kauan kuin on tarpeen. Meidän on saatava tämä rikollinen toimija edes vastuuseen. Se on Euroopan kohtalonkysymys, se on demokraattisen maailman kohtalonkysymys. Ja meidän on samalla pidettävä huolta, että mitään tällaista ei enää tapahdu tulevaisuudessa. — Slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

13.54 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan kansan painajainen on kestänyt nyt vuoden. Kymmenettuhannet ovat menettäneet henkensä, miljoonat kotinsa. Tuomitsemme sotarikokset. Ukraina taistelee paitsi itsenäisyytensä myös olemassaolonsa puolesta. Samalla se käy taistelua koko Euroopan rauhan puolesta.

Suomi seisoo väsymättä Ukrainan rinnalla. Tehtävämme on jatkaa maan puolustustais-
telun ja Ukrainan kansan tukemista. Se on oikein, se on välttämätöntä. Voimme auttaa mo-
nella tavalla. Tehtävämme on tukea jälleenrakennuksessa vaikkapa osaamista viemällä,
kun on saatu aikaan oikeudenmukainen ja kestävä rauha.

Virren sanoin: ”Rukoilemme rauhaa myös koko maailmaan, että kaikki kansat pian saa-
vat isänmaan. Sinä, Herra, saatat mielet avartaa, [Puhemies koputtaa] että ymmärrämme,
että on yhtä koko maa.”

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

13.55 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Slava Ukraini! Ta-
san vuosi sitten Venäjä brutaalisti hyökkäsi itsenäiseen Ukrainaan, itsenäiseen Euroopan
valtioon. Me Tampereella reagoimme: ystävyyskaupunkimme Kiovan johtama maa on hä-
dässä. Pian tämän jälkeen tuli uutinen tuttavaperheeltä: ammus oli osunut kotiin, ja perhe
menetti 26-vuotiaan tyttären ja samanaikaisesti kolmevuotias poika menetti äitinsä. Sama
kohtalo on niin monissa, monissa ukrainalaisissa perheissä.

Otamme syvästi osaa ukrainalaisten suruun. Me pyydämme ja rukoilemme rauhaa, pyy-
dämme ja rukoilemme voittoa. Jatkamme Ukrainan tukemista niin kauan kuin se on tar-
peen, autamme jälleenrakentamisessa ja sanomme: tervetuloa ukrainalaiset, yritämme aut-
taa teitä kaikin tavoin myös täällä Suomessa. Slava Ukraini!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

13.56 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me Suomessa tie-
dämme verrattain hyvin, mitä taistelu itsenäisyyden säilyttämiseksi on. On tärkeää antaa
sekä Venäjälle että Ukrainalle selkeä viesti siitä, että aseapu tulee jatkumaan ja entisestään
merkittävästi vahvistumaan niin kauan kuin tarve vaatii. Pahuus ja tyrannia eivät saa voit-
taa. Ukraina voittaa sodan, Ukrainan täytyy voittaa sota. Meidän tulee seistä lujana urhean
Ukrainan tukena rauhan ja vapauden puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen Mari, olkaa hyvä.

13.57 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tukee
Ukrainaa. Venäjän julma hyökkäyssota on koskettanut meitä suomalaisia poikkeuksellisel-
la tavalla. Meidän isovanhempamme olivat sodassa, ja osa heistä menetti henkensä.

Kun presidentti Zelenskyi puhui meille eduskunnassa, oli Venäjä juuri hyökännyt Kra-
matorskin rautatieasemalle ja murhannut kymmeniä lapsia ja aikuisia. Hän mainitsi myös
Suomen roolin tulevassa jälleenrakennuksessa koulujen osalta. Juuri nyt Ukrainan rauha ja
itsenäisyys edellyttävät puolustusmateriaalia ja tukea meiltä, mutta kun aika tulee, me
olemme valmiita tukemaan Ukrainan lapsia ja nuoria myös koulutuksessa ja tällä hetkellä
toivotamme lapset ja aikuiset tervetulleiksi Suomeen sodan jaloista.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

13.58 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Talvisodassa upseerina palvellut isoisäni kirjoitti sodan syttymispäivänä päiväkirjaan: ”Pommikoneet tulivat, tykistötulitus alkoi — kukaan meistä, ei edes varsinkaan päättäjämme, ei voinut uskoa, että suurvalta tällä tavoin hyökkää pienen Suomen kimppuun. Sota kuitenkin on nyt tosiasia.” Vähän samaa ajattelua oli lännessä vuosi sitten. Ei haluttu ehkä uskoa, että Venäjä tällä tavoin hyökkää Ukrainan kimppuun, mutta sekin on nyt tosiasia. Toivon ja uskon ja tiedän, että Suomen hallituksessa ja eduskunnassa tänä päivänä tällaista epäuskoa ei enää ole. Me tiedämme, mihin pahuuteen, valitettavasti, naapurimaamme kykenee. Haluaisin kysyä ja painottaa sitä, että kun me autamme Ukrainaa, niin ennen pitkää joudumme tekemään suuria päätöksiä siitä, että saamme kasvatettua tätä avun määrää [Puhemies koputtaa], ja haluaisin tiedustella hallitukselta: mitä konkreettista nyt on tehty sen eteen, että me voimme toimittaa tätä apua myös ensi syksynä ja ensi keväänä, [Puhemies: Kiitoksia!] jos tämä sota ei heti lopu?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä yksi puheenvuoro, edustaja Eerola, ja sen jälkeen ministeri Haavisto vastaa.

14.00 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun vuosi sitten 24.2. heräsin 47:n syntymäpäiväni aamuun, tarjosi Venäjän presidentti Vladimir Putin minulle ja koko maailmalle sellaisen lahjan, jota kukaan ei olisi toivonut ja kaikkein vähiten Ukrainan kansa. Tätä sotaa on nyt siis tässä laajuudessa käyty vuoden verran, eikä loppu valitettavasti ole näköpiirissä. Pahimmassa tapauksessa saatamme joutua viettämään näitä sodan alkamisen vuosipäiviä vielä useaankin kertaan.

Tässä on nyt monesta suusta kuultu, että Suomi tukee Ukrainaa niin pitkään kuin vain tarvitaan, mutta kysyisin ministeri Haavistolta nyt sitä, että jos tämä sota jatkuu vielä usean vuoden ajan, niin kuinka yhtenäiseksi te näette Euroopan unionin, Yhdysvaltojen ja Britannian, kaikkien liitossa olevien, kyvyn tukea Ukrainaa. Kuinka pitkään se jatkuu? [Puhemies koputtaa] Jatkuuko se niin pitkään, että Venäjä saadaan ajettua pois Ukrainasta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten ministeri Haavisto, kolme minuuttia.

14.01 **Ulkoministeri Pekka Haavisto:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos koko eduskunnalle hyvin yhtenäisestä ja selvästä viestistä. Suomen tuki Ukrainalle jatkuu. Uskon, että tämän viestin jakavat myös kaikki suomalaiset, hyvin vahvan viestin meidän solidaarisuudestamme Ukrainalle ja Ukrainan kansalle. Myöskin tätä keskustelua kuunnellessaan on vakuuttunut siitä, että tämä ei ole vaalikausikohtainen asia vaan tuki tulee jatkumaan myöskin seuraavan eduskunnan aikana.

Täällä on puhuttu jälleenrakennuksesta, ja otan muutaman asian siitä esiin. Aivan ensimmäiseksi tullaan tarvitsemaan miinanraivausta, räjähtämättömien ammusten purkua. Tämä on kaikki sellaista, jossa Suomikin voi varmasti olla mukana. Tarvitaan ympäristötuhojen selvitystä, kuten täällä on viitattu, ympäristötuhojen korjaamista. Ihmisten täytyy päästä turvallisesti palaamaan omille asuinalueilleen. Jo kriisin aikana tarvitaan energialähteiden kuntoon saamista, vedenjakelusta huolehtimista — kaikkea sitäkin apua voimme jo tässä vaiheessa antaa.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Ja kun kriisi on ohi, on aivan varmaa, että tarvitsemme koulutusta, energiajärjestelmiä, ympäristönsuojelua, ydinturvaa näiden Ukrainan ydinvoimalaitosten ympärillä. Kaikessa tässä voi myöskin Suomi olla mukana, ja tiedämme, että kansainväliset rahoituslaitokset ja monet avunantajat tätä apua jo suunnittelevat ja kaavailevat. Tarvitsemme sodan jatkuessa myöskin lisää materiaalia Ukrainan puolustukseen, ja Suomikin suunnittelee näitä materiaalipaketteja pitkällä tähtäimellä. Ja tarvitaan avunantajamaiden yhtenäisyyttä, johon täällä viitattiin. Yhtenäisyys on tähän mennessä toiminut, ja uskon, että se tulevaisuudessakin toimii. Tarvitaan myöskin sotarikosten selvittämistä. Suomi on mukana kansainvälisen rikostuomioistuimen tukemisessa mutta kannattaa myös tällaista erityistuomioistuinta, jossa hyökkäyssotaan syylliset voitaisiin tuomita ja sotakorvaukset määrätä niille, jotka ovat tämän sodan aloittaneet.

Ja aivan lopuksi: Kansalaisten auttamishalu on ollut aivan valtava Ukrainan kohdalla. Tavalliset kansalaiset ja kansalaisjärjestöt ovat olleet liikkeellä aivan ennennäkemättömällä tavalla. Uskon, että nyt on aika myöskin kiittää kansalaisia ja kansalaisjärjestöjä siitä uskomattomasta työstä, jonka he ovat tehneet Ukrainan auttamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Savola, minuutti.

14.03 Puolustusministeri Mikko Savola: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kopra edustaja Vikman, tuki Ukrainalle jatkuu. Puolustushallinnossa on varaudu siihen, että tukea annetaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Ja toivon, että kun hallitus vaihtuu ja poliittiset valtasuhteet kenties vaihtuvat, tämä tuki jatkuu vahvana, on meistä kuka tahansa silloin noita päätöksiä tekemässä.

Edustaja Packalén ja edustaja Tynkkynen kysyivät tästä aseteollisuuden roolista. Sillä on valtava merkitys, että me yhdessä näistä keskustelemme, me teemme yhteishankintoja. Tässä on kaksi kulmaa: tässä on se, että Ukraina voi tehdä suoraan omia hankintapäätöksiä, ja se, että me meidän omia varastojamme täydennämme. Suomi on useissa eri projekteissa mukana. Näitä keskusteluita käydään EU-tasolla. Tätä samaa keskustelua käytiin viime viikolla myös Naton puolustusministerikokouksessa. On tärkeää, että meillä on kumppaneita tässä suhteessa, on tärkeää, että me teemme nyt yhteistilauksia ja vahvistamme meidän omaa puolustusteollisuuttamme Euroopassa, koska pidemmällä aikavälillä meidän on oltava entistä vahvempia ja yhtenäisiä Euroopassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pääministeri Marin, kaksi minuuttia.

14.04 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Hyvät Suomen kansan edustajat! Ukrainan sodan syttymisestä, Venäjän julmasta, brutaalista hyökkäyssodasta, on kulunut nyt tasan vuosi. Toisin kuin Putin ajatteli vuosi sitten, tänään Kiova on yhä pystyssä. Ukrainalaiset taistelevat urheasti joka päivä, puolustavat kotejansa, puolustavat isänmaatansa, puolustavat oikeuttansa päättää omasta tulevaisuudestaan. Me yhdessä Eurooppana, Suomena, olemme Ukrainan tukena, ja vahva viestimme tänään, kuten tähän asti, on ollut se, että me emme luovuta. Me emme hylkää Ukrainaa, me emme hylkää Ukrainan kansaa, vaan niin kauan kuin on tarpeen, meidän tukemme tulee jatkumaan. Me seisomme Ukrainan ja ukrainalaisten rinnalla.

On tärkeää, että kansainvälisesti yhdessä Euroopassa, yhdessä kumppaneidemme kanssa ponnistelemme, asetamme yhä kovempia pakotteita, tarjoamme ja annamme yhä vah-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

vempaa aseellista tukea ja apua, humanitääristä tukea ja apua, rahallista, taloudellista tukea ja vastaanotamme Ukrainan kansalaisia omiin maihimme ja pidämme huolta siitä, että kun jälleenrakennuksen aika koittaa, he ovat valmiita ja pystyvät palaamaan koteihinsa. Tämä on meidän yhteinen tehtävämme.

Mutta päävastuun, koko vastuun sodasta ja päävastuun sodan jälleenrakennuksesta, pitää olla Venäjällä. Venäjän pitää maksaa niistä tuhoista, joita se Ukrainassa joka päivä aiheuttaa. Infrastruktuurin tuhoamisesta, energiajärjestelmien tuhoamisesta, vesijakeluhäiriöistä, kaikesta siitä tuhosta, mitä se joka päivä tekee, on Venäjän kannettava vastuu — myös taloudellinen vastuu.

Suomi tukee vahvasti niin kaikkien näiden sotarikosten dokumentointia ja sotarikoksiin syyllistyneiden vastuuseen saattamista kuin sellaisen tuomioistuimen perustamista, joka voisi tuomita Venäjän tästä hyökkäyssodasta, niin että he, jotka todella ovat vastuussa tästä sodasta, presidentti Putin, myös joutuvat vastaamaan [Puhemies koputtaa] oikeudessa näistä rikoksista. Me olemme vahvasti yhdessä muun kansainvälisen yhteisön kanssa sen puolesta, että Ukraina voittaa sodan, rauha tulee ja ukrainalaiset saavat oikeutta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle avoimuusrekisterilaiksi

Hallituksen esitys HE 98/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 28/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.07 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys avoimuusrekisterilaista lisää merkittävästi päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Nyt esitettävä laki lobbaajien rekisteröintivelvoitteesta on maailmalla yksi yleisimmistä lobbauksen avoimuutta lisäävistä välineistä.

Vihreät ovat vaatineet jo useamman vaalikauden ajan selkeitä pelisääntöjä lobbaamiselle, joka tähän asti on ollut melkoinen villi länsi ja yllätti ainakin minut saapuessani tänne ensimmäistä kertaa kansanedustajana. Vihreiden mielestä kansalaisilla on oikeus tietää, kenen ehdoilla tai tiedoilla lainsäädäntöä täällä eduskunnassa tai ministeriöissä valmistellaan. Lisäksi avoimuusrekisteri torjuu epäasiallista vaikuttamista, kun päätöksentekoon vaikuttavat toimijat ovat kaikkien kansalaisten saatavilla. Avoin ja läpinäkyvä päätöksenteko vahvistaa kansalaisten luottamusta eduskunnan päätöksentekoa ja demokratiaa kohtaan. On siis suomalaisen demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen mukaista, että saamme avoimuusrekisterin vihdoinkin maaliin.

Arvoisa puhemies! Avoimuusrekisterilaki velvoittaa kaikkia lobbausta harjoittavia yrityksiä, yhdistyksiä, säätiöitä ja muita toimijoita rekisteröitymään valtakunnalliseen lobbausrekisteriin. Lain soveltamisala pitää sisällään ministeriöt ja eduskunnan. Lakivalio-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

kunnan mukaan hallituksen esittämää soveltamisalaa puoltaa se, että kyse on uudesta sääntelystä, josta ei ole aikaisempaa kokemusta. Eduskunnan ja ministeriöiden kattaminen on olennaista, koska suurin osa vaikuttamistoimintaa kohdistuu niihin, ottaen huomioon niiden aseman suomalaisessa lainsäädäntö- ja budjettiprosessissa. Vaikuttamistoimintaa kohdistuu kuitenkin myös hallinnon muille tasoille. Siksi on erittäin hyvä, että lakivaliokunta ehdotti asiasta lausumaa, jonka mukaan lain soveltamisalaa seurataan ja arvioidaan sen laajentamista myös muille hallinnonaloille. Vihreät kannattivat lain laajempaa soveltamista ja olisivat olleet valmiita hyväksymään esimerkiksi virastot mukaan lain soveltamisen piiriin. Toivottavasti lain soveltamisalaa laajennetaan jatkossa.

Arvoisa puhemies! Sidosryhmien, yritysten ja muiden tahojen tapaaminen on olennainen osa kansanedustajan työtä. Lobbauksen on kuitenkin oltava mahdollisimman läpinäkyvää, jotta epäasiallista vaikuttamista voidaan torjua ja päätöksenteon avoimuutta lisätä. Yhtä tärkeää on kuitenkin se, ettei avoimuusrekisterilaki keskitä vaikuttamistyötä vain pienen piirin vaikuttajayrityksille. Siksi pidän hyvänä, että lain soveltamisalan ulkopuolelle on jätetty ruohonjuuritason vaikuttamistoiminta ja järjestäytymätön kansalaistoiminta. Näin varmistetaan, että politiikkaan pystyvät osallistumaan kaikki väestöryhmät.

Suomessa on puhuttu yli kahden vuosikymmenen ajan lobbauksen sääntelyn tarpeesta. Nyt tuo tavoite vihdoinkin toteutuu ja Suomesta tulee ensimmäinen Pohjoismaa, joka vaatii lobbajien rekisteröitymistä. Se on tärkeä askel kohti läpinäkyvämpää päätöksentekoa, joka toivottavasti entisestään lisää kansalaisten luottamusta demokratiaa kohtaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen Mari, olkaa hyvä.

14.10 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on saamassa edistyksellisen avoimuusrekisterilain, joka tulee parantamaan vuorovaikutuksen avoimuutta. Jatkossa tiedämme paremmin, ketkä vaikuttavat päätöksentekoon sen eri vaiheissa kohdistuen hallitukseen, ministeriöihin ja eduskuntaan.

Valmistelu on lähtenyt jo aiemmin käyntiin. Kuitenkin keskustelu avoimuusrekisterilain tarpeellisuudesta nousi uudelleen esiin viime hallitusneuvotteluiden aikana, jälleen kerran, kun käytiin keskustelua siitä, minkälaiset tahot hallitusneuvotteluihin voivat osallistua avoimuuden näkökulmasta. On käyty säännöllisesti keskustelua siitä, voivatko suoraan eturyhmissä, järjestöissä toimijat, vaikuttajaviestintätoimistoissa toimijat osallistua hallitusneuvotteluihin, vaikka heillä olisi rooli myöskin puolueiden jäsenenä ja puolueiden toimijoina, ja tätä keskustelua on syytä jatkaa.

Tämä laki tuo nyt merkittävän edistysaskeleen. Suomi voi todellakin olla ylpeä siitä, että meillä on avoimuusrekisterilaki, joka kuitenkin tällaisessa muodossa puuttuu vielä monesta maasta. Suomessa tähän mennessä pelisäännöt ovat olleet äärimmäisen epäselvät, ja on myöskin todettava, että meilläkin — vaikka pärjäämme oikein hyvin esimerkiksi lehdistönvapaudessa tai alhaisessa korruptiossa — rakenteellinen korruptio, läheiset suhteet on kuitenkin todettu ongelmaksi, ja tätä tullaan tässä avaamaan. Pidän myös todella tärkeänä, että kansalaistoiminta, ruohonjuuritason vaikuttaminen ja ihmisten yhteydenotot kansanedustajiin pysyvät jatkossakin ihan nykykäytännön mukaisina. Toivonkin, että tämä laki vielä edistää niiden erilaisten ryhmien mahdollisuuksia vaikuttaa, jotka eivät ehkä resursseiltaan pysty yhtä lailla ja ammattimaisesti vaikuttamaan päätöksentekoon.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Tämä eduskuntakeskustelu jo aiemmin kyllä osoitti, että meidän pitää käsittää vaikuttaminen laajempaan kuin kuulemiseen vaikuttaminen eduskuntavaiheessa. Kyllä vaikuttamista tapahtuu kaikkien virallisten prosessien ulkopuolella, ja tämä on nyt tosi tärkeätä tunnistaa myös tässä osana.

Lopuksi haluan sanoa, että mielestäni tätä lakia pitäisi välittömästi laajentaa siten, että sitä sovellettaisiin myös kuntiin ja maakuntiin. Kunnissa tehdään erittäin merkittäviä kaa-voituspäätöksiä, ja aluevaltuustoissa tehdään merkittäviä sote-ostoja. Ei ole mitään syytä, miksei avoimuutta voitaisi toteuttaa myös näillä tasoilla. Sen lisäksi vihreät ovat kannattaneet sitä, että tätä avoimuusrekisterin soveltamisalaa laajennettaisiin myös muihin toimijoihin kuin ministeriöihin, hallitukseen ja eduskuntaan, jotta se käsittäisi laajasti erilaiset valtiolliset ja muut päätöksentekokoelimet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.13 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Keskustelussa on käytetty vain kaksi puheenvuoroa, molemmat vihreiden eduskuntaryhmästä, jossa on haluttu korostaa vihreiden roolia avoimuuden edistämisessä. Tässä viimeksi edustaja Mari Holopainen korosti sitä, että lakia pitäisi jatkossa kehittää niin, että se ulottuisi myös sellaiseen vaikuttamiseen, joka ei kohdistu hallitukseen, eduskuntaan tai ministeriöihin vaan laajemmin — näin ymmärtäisin — yhteiskunnallisiin päätöksentekijöihin.

Tämän valossa minun on pakko kysyä vihreiden edustajilta, oliko mielestänne lainkaan ongelmallista ja häiritsikö mielestänne lainkaan se, että eräässä vaiheessa teidän puolueenne — siis vihreiden, joka on keskeinen hallituspuolue — kaikki kolme varapuheenjohtajaa olivat erilaisten lobbaus-, vaikuttajaviestintä- tai viestintäfirmojen palveluksessa. Siis kaikki kolme vihreiden varapuheenjohtajaa saivat palkkansa lobbaus- ja viestintäfirmoista. Häiritsikö tämä lainkaan teitä, edustaja Holopainen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

14.15 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Zyskowicz tässä toteaa, vihreät todellakin ovat olleet aktiivisia avoimuusrekisterilain ajamiseksi kaikissa vaiheissa, ja kaikessa meidän politiikassa korostamme sitä, että päätöksenteon täytyy olla mahdollisimman avointa. Itsekin toimin tässä avoimuusrekisterityöryhmän jäsenenä, ja ajoimme siellä mahdollisimman laajaa soveltamisalaa, jotta todellakin tämä avoimuus voisi jatkossa olla ihan luonteva osa päätöksentekoa myös sitten muissakin puolueissa kuin edustamassani puolueessa ja katsottaisiin, että se on hyvä voimavara. Me tarvitaan vaikuttamista, me tarvitaan vuorovaikuttamista, meidän pitää kuulla erilaisiin sidosryhmiä. Se on arvokasta tietoa.

Mutta kyllä meidän täytyy myös huomioida, että tällä hetkellä ammattimainen vaikuttaminen saa todennäköisesti suurempaa jalansijaa kuin kansalaistason ruohonjuurivaikuttaminen. Tämä varmasti tulee nyt tämän lainsäädännön myötä avoimemmaksi. Me tiedetään ja nähdään ja toimittajat varmasti ovat siitä kiinnostuneita, keitä tavataan. Itse olen avanut omille nettisivuilleni nämä tapaamiset jo tällä hetkellä, ja se ei ole kovin vaikeaa — voin vain kannustaa muitakin siihen. On mahdollista ja ihan helppoa myöskin kertoa siitä, minkälaisia organisaatioita on tässä työssä tavannut. Toivon, että tällainen käytäntö todellakin saa laajempaa tukea myös sen myötä, kun tämä laki tulee voimaan, vaikka se ei

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

suoranaisesti velvoita päätöksentekijöitä avaamaan omia tapaamisiaan vaan on keskittynyt — syystä tai toisesta, aiemman eduskunnan linjauksella ja aiemman työryhmän päätöksellä — siihen, että tämä rekisteröintivelvollisuus kohdistetaan nimenomaan niille toimijoille, jotka harjoittavat sitä päätöksentekovaikuttamista. Toki tässä on aina kyse myös vuorovaikutuksesta.

Edustaja Zyskowiczin kysymykseen siitä, minkälaisissa rooleissa voi toimia politiikassa, on mielestäni varmasti lainsäädännöllisiä reunaehtoja, jos niitä halutaan asettaa, ja silloin se on erillinen kysymys tästä avoimuusrekisterilaista. Totta kai myös käytännön tasolla on arvioitava sitä, missä rooleissa voi toimia tai puolueet haluavat, että ihmiset toimivat, kun he ovat töissä joissakin etujärjestöissä. Mielestäni tässä vaikuttajaviestintäkysymyksessä on se häiritsevä piirre, että silloin emme tiedä, kenen palveluksessa ja keiden asiakkaiden palveluksessa henkilöt toimivat, koska nämä asiakassuhteet eivät tyypillisesti ole avointa tietoa, ja kyllä minusta se on siltä osin haasteellista. On todettava, että monissa puolueissa kuitenkin toimitaan erilaisissa vaikuttajaviestintätehtävissä ja täältä politiikasta niihin siirrytään, joten kysymys on todellakin koko puoluekenttää koskettava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.18 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitos edustaja Holopaiselle puheenvuorosta. En voi sanoa, että kiitos vastauksesta, koska vaikka puhuitte pitkään eli koko sen ajan, jonka omalta paikaltaan voi puheenvuoroa pitää, te ette vastannut kysymykseeni.

Kysyin ja kysyn nyt uudestaan, häiritsikö teitä, siis teitä, edustaja Holopaista, tai teidän puoluetta, joka on niin etulinjassa kulkemassa avoimuuden ja kaiken muun hyvän puolesta, häiritsikö teitä lainkaan se, että eräässä vaiheessa teidän puolueenne kaikki kolme varapuheenjohtajaa saivat palkkaa tällaisista lobbaus- ja viestintätoimistoista. Nämä toimitukset ja yritykset ovat juuri niitä, joihin viittasitte, eli heillä on asiakassuhteita, joiden asiaa nämä firmojen työntekijät ajavat, mutta ei ole avoimesti tiedossa, keiden ja minkä yritysten asialla nämä lobbaus- ja viestintätoimistot ovat, minkä yritysten asialla näissä firmoissa työskentelevät ihmiset kulloinkin ovat, mukaan lukien teidän puolueenne kolme varapuheenjohtajaa, jotka siis saivat palkkaa siitä, että ajavat joidenkin yritysten etua, mutta ei ollut tiedossa, minkä yritysten asialla he ovat, minkä yritysten etujen ajamisesta heille maksetaan.

Siis kysyn: häiritsikö teitä, edustaja Holopainen, lainkaan se, että kaikki kolme teidän puolueenne varapuheenjohtajaa olivat tällaisissa vaikuttajaviestinnän, lobbauksen ja viestinnän toimistoissa töissä, siis samanaikaisesti töissä? Kysymyksen esitän tietysti sen takia, että me kaikki tiedämme tässä salissa, että puolueiden rooli, siis puolueiden rooli, on aivan keskeinen poliittisessa päätöksenteossa niin kuin demokratiassa kuuluukin olla, ja oltiin tilanteessa, jossa vihreät on keskeinen hallituspuolue.

Toistan: häiritsikö tämä tilanne teitä lainkaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

14.21 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Voisin kysyä kokoomukselta ja edustaja Zyskowiczilta, häiritsikö teitä, kun viime kaudella käytiin erittäin laajaa keskustelua siitä, miten kokoomusvaikuttajat ottivat vastaan neuvoja suoraan sote-alan yrityksiltä ja lob-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

bareilta. Siis teidän omat edustajannekin toivat julkisuudessa esiin, että tällaista oli tapahtunut. Hallitus, jossa te olitte mukana, oli siis valmistelemassa sote-uudistusta, jota lähes tulkoon kaikki asiantuntijat täällä eduskunnassa kritisoivat. Teidän toimianne tämän eduskunnan ulkopuolella kokoomuslaisetkin kritisoivat, ja osa teidän kansanedustajistanne toi esiin, että te olitte vastaanottaneet täällä tietoa ja ohjeita myös näiltä sote-alan yrityksiltä suoraan niiden eduksi. Tämä on minusta erittäin huolestuttavaa ja varmasti semmoinen kysymys, johon te voitte vastata.

Jos puhutaan vaikuttamisesta ja erilaisista sidonnaisuuksista, niin kyllä kokoomuksellakin on varmasti vielä tässä tehtävää. Kun puhutaan vaikka vaalirahoituksesta ja siitä, kuinka suuria summia sitä vastaanotetaan ja onko aina ajettu avoimuutta vaalirahoituksen suhteen, niin valitettavasti kokoomus ei kyllä tässä voi kunnostautua puolueena. Ihan muut puolueet ovat pääosin ajaneet lisää avoimuutta päätöksentekoon ja esimerkiksi myöskin puolueiden ja ehdokkaiden rahoitukseen. Tässä on varmasti puolueilla erilaiset perinteet. On erilaisia sidosryhmiä, etujärjestöjä, jotka tyypillisesti rahoittavat tiettyjä puolueita ja ovat enemmän tai vähemmän samalla asialla. Tässä kyllä vihreät uudempana puolueena eivät varmasti suostu syyllistymään edustaja Zyskowiezin väitteistä.

Toin jo puheenvuorossani esiin, että varmasti juuri se, että kun ihmiset toimivat vaikuttajaviestintätoimistoissa, joiden osalta emme tiedä, mitä ne asiakkaat ovat, asettaa sen haasteen meille politiikassa, että emme tosiaan voi tietää näitä sidonnaisuuksia. Minusta se on ehdottomasti sellainen asia, johon kannattaa laajemminkin puuttua, ja uskoisin, että olen vastannut tähänkin kysymykseen jo tässä ja edellisessä puheenvuorossani. Tämä ei todella koske vain yhtä puoluetta. Tämä koskee ihan koko puoluekenttää, kun katsotaan, kuinka usein erityisavustajien tehtävistä tai muista tehtävistä siirrytään muihin vaikuttajatehtäviin, oli sitten kyse näistä toimistoista tai tietyistä vaikuttajatahoista. Tähänhän on tuotava sitten uusia karanteenilainsäädäntökäytäntöjä, jos ja kun asiaan halutaan puuttua. Toivottavasti kokoomus on sitten näitä esityksiä tukemassa, kun tätä toivottavasti [Puhemies koputtaa] kunnianhimoisesti kehitetään myös ensi kaudella eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Muistutan, että käsittelyssä on avoimuusrekisterilakiesitys. — Edustaja Zyskowiez.

14.24 Ben Zyskowiez kok: Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän, että edustaja Holopainen puhuu mieluummin kokoomuksesta ja puhuu mieluummin jopa sotesta [Mari Holopaisen välihuuto] kuin tästä vihreiden kummallisesta tilanteesta, joka oli olemassa, kun kaikki heidän kolme varapuheenjohtajaansa olivat lobbaus- ja viestintätoimistojen palkkalistoilla.

Mutta siitä olen edustaja Holopaisen kanssa samaa mieltä, että kaikkien puolueiden piiristä, siis avustajakunnan piiristä, puolueitoimitsijoiden piiristä, siirrytään aika usein yhteiskunnallisen vaikuttamisen piiriin, siis töihin etujärjestöihin tai viestintä- ja vaikuttajafirmoihin, ja pidän tätä aika luonnollisena, koska näiden ihmisten — puhun avustajista, valtiosihteereistä, puoluesihteereistä ja niin edelleen — vahvinta osaamista ja ammattitaitoa on yhteiskunnallinen vaikuttaminen, ja siinä mielessä tällainen kehitys, mikä on ollut nähtävissä, ei ole outoa.

Siitäkin olen samaa mieltä edustaja Holopaisen kanssa, että kun näin on, niin varmasti on hyvä — ei välttämättä lain tasolla mutta ainakin käytännön tasolla ja tarvittaessa lainkin tasolla — sopia erilaisista sellaisista menettelyistä, jotka näissäkin pyöröovi-ilmiötilanteissa suojaavat riittävästi poliittisen toiminnan avoimuutta ja luottamuksellisuutta ja luotta-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

musta poliittisen toiminnan ja päätöksenteon, sanoisinko, ”puhtauteen” — en nyt parempaa sanaa keksinyt.

Mutta edustaja Holopainen ei kyllä vieläkään vastannut kysymykseeni. Täällä on nyt noin viisi muuta kansanedustajaa salissa, ja en kyllä usko, että hekään kuulivat, mutta tästä huolimatta teen toisin kuin te, edustaja Holopainen, ja vastaan teidän minulle esittämäänne kysymykseen. Ei, minua ei lainkaan häirinnyt se, että kokoomuslaiset sote-uudistuksen käsittelyssä sekä viime vaalikaudella että tälläkin vaalikaudella ovat pyrkineet saamaan tietoa laajasti alan toimijoilta, julkisen sektorin ja yksityisen ja järjestösektorin toimijoilta, ja että tätä tietoa on pyritty mahdollisimman hyvin hyödyntämään omassa valmistelussamme. Itse asiassa uskon, että jos enemmän olisi kuunneltu näitä yksityisen sektorin sote-toimijoita, kun nyt voimassa olevaa sote-uudistusta tehtiin, niin olisi vältetty eräitä virheitä, mitä tässä on tehty, ja olisi sallittu kansalaisille laajempi valinnanvapaus. Mutta kuten puhemies jo huomautti, tämä menee tämän keskustelunaiheen ulkopuolelle. Mutta vastaus, edustaja Holopainen: minua ei tämä häirinnyt lainkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Mari. — Uudelleen toistan, että avoimuusrekisterilaki on keskustelussa.

14.27 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä varmasti tulee esiin esimerkiksi kokoomuksen ja vihreiden eroja. Edustaja Zyskowiczia ei häiritse se, että kun täällä kokoomus sorvasi sote-uudistusta, jopa teidän omat kansanedustajat ja toimijat tämän talon ulkopuolella, siis kokoomuslaiset, olivat äärimmäisen huolissaan siitä, kuinka suoraan oli otettu ohjeita vastaan yksityisiltä toimijoilta siitä huolimatta, että täällä vahvan tutkijoiden, asiantuntijoiden näkemyksen kuitenkin pitäisi myös painaa. Ja kyllä minä ajattelen, että se viime kauden esimerkki oli loistava siitä, mihin olisi tarvittu tätä avoimuusrekisterilakia. Me oltaisiin tarvittu tietoa siitä, kuinka usein kokoomuslaiset tapasivat ketäkin tai mitä muut puolueet tapasivat kaiken tämän päätöksenteon valmistelun ulkopuolella. Itse asiassa se on oikein malliesimerkki semmoisesta isosta prosessista, mihin liittyy erittäin suuria taloudellisiakin intressejä, ja siinä olisi tarvittu tätä nykyistä lainsäädäntöä, joka nyt onneksi tämän Sanna Marinin hallituksen ansiosta astuu voimaan. Toki kiitän myös koko parlamentaarista työryhmää, jossa sitten saimme tämän lain myös etenemään yksituumaisesti. Nyt sitten jatkossa tiedämme paremmin, keitä kaikkia päätöksenteossa kuullaan myös näiden virallisten prosessien ulkopuolella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

14.28 Ben Zyskowicz kok: Herra puhemies! Tämä on varmasti viimeinen puheenvuoroni tässä debatissa. Kun sanoin, että kuuntelimme ja kuulimme valmistautuessamme soteen tai valmistautuessamme muihin suuriin yhteiskunnallisiin uudistuksiin tai nyt valmistautuessamme hallitusneuvotteluihin, joissa toivomme olevamme mukana, niin kyllä, me kuuntelemme ja kuulemme hyvin erilaisia tahoja kautta koko yhteiskunnan. En tietystikään sanonut, että me olisimme ottaneet ohjeita sote-toimijoilta, [Mari Holopaisen välihuuto] emme sen enempää järjestötoimijoilta, yksityisiltä toimijoilta kuin julkisen sektorin toimijoilta, mutta me pyrimme tosiaan kuuntelemaan kaikkia eri osapuolia, kuuntelemaan laajasti eri asiantuntijoita, ja sen jälkeen me tietysti oman arvomaailmamme pohjalta teemme omat johtopäätöksemme. Minulla on semmoinen kuvitelma, että vihreätkin toimisivat näin. Vai

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

onko joku semmoinen taho, esimerkiksi sotessa yksityinen sote-sektori, jota te ette halua kuunnella, kun sote-uudistuksia tehdään? Näin voisi tietysti päätellä siitä, miten nykyinen sote-uudistus on lähtenyt ”hienosti” liikkeelle. [Mari Holopaisen välihuuto] Kun täällä on jonkun verran lehterilläkin nyt ihmisiä, niin voi kysyä, ovatko todella sote-palvelut tällä hetkellä sitten hyvässä tai edes paremmassa kunnossa. No eivät todellakaan ole, jokainen sen tietää, mutta en syytä siitä sote-uudistusta. Rehellisesti on sanottava, että sote-uudistus on ollut voimassa niin lyhyen aikaa, että ne kiistattomat ongelmat, jotka sillä sektorilla tänä päivänä ovat, johtuvat muun muassa koronasta ja monista muistakin syistä kuin tästä hallinnollisesta uudistuksesta, joka tehtiin.

Mutta, herra puhemies, lopuksi: Kyllä, me pyrimme kuuntelemaan kaikkia mahdollisia asiantuntevia tai jopa asiaan osallisia tahoja, kun valmistaudumme päätökseen. Ja tämä avoimuus sopii meille aivan erinomaisesti, että kun näitä tahoja kuullaan, näiden tapaamisten ja keskustelujen olemassaolo on nähtävissä sitten julkisista rekistereistä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 98/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pakkokeinolain ja esitutkintalain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 217/2022 vp

Lakialoite LA 91/2020 vp, 57/2021 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 30/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 217/2022 vp sisältyvät 1.—13. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin LA 91/2020 vp, 57/2021 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle luotsauslaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 293/2022 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 27/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 293/2022 vp sisältyvät 1.—2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 40/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.32 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tässä on hallituksen esitys laiksi hätäkeskustoiminnasta, henkilötietojen käsittelystä, ja se on ollut näköjään valiokunnassa yksimielinen. Tässä yhteydessä haluan muutamasta asiasta puhua ja ne nostaa esille.

Pelastustoimi esittäytyi meillä täällä aulassa. Meillä kansanedustajilla ja virkamiehillä oli mahdollisuus tutustua pelastustoimeen tuolla aulassa, ja se oli hyvin avartavaa ja mielenkiintoista ja tärkeää. Ja siinä tuli esille se asia, että meidän täytyy pitää huolta, että pelastustoimella on resurssit myös jatkossa ja tulevaisuudessa. Ne ammatti-ihmiset tekevät valtavan tärkeää työtä: ilman pelastustoimea emme tulisi toimeen.

Tässä me pidimme valtavan tärkeän keskustelutunnin just hetki sitten Ukrainan tilanteesta. Hyökkäyssodassa, kun Venäjä brutaalisti hyökkäsi Ukrainaan, tuli vuosi täyteen. Tuli mieleeni, että siellähän on mielettömän kova hätä, kärsimys, tuska, ja ei niin helposti olekaan siellä varmaan tilanne, että yhtäkkiä soitettaisiin 112:een ja tulisi apu heti. Se katastrofi on niin valtavaa. Ja tämä toi mieleen myös sen, kuinka Suomessa tämä toimii.

Vajaa kaksi vuotta sitten jouduin henkilökohtaisesti kotona soittamaan 112:een, kun lähimmäinen, läheinen, oli saanut sydänkohtauksen. Soitin 112:een, laitoin kaiuttimen päälle, ja sieltä tuli valtavan hyvät ohjeet, miten tehdä. Totta kai hoitajana minulla on jonkun näköinen käsitys siitä, kuinka annetaan ensiapua, mutta se oli tarpeen — koska se tilanne on niin järkyttävä, kun läheinen kohtauksen saa — että saa sen hyvän tuen sieltä 112:sta. Laitoin kaiuttimen päälle. Erittäin selväsanaisesti siellä ohjattiin, neuvottiin, tsempattiin. Tilanne kesti kauan ennen kuin ambulanssi saapui, koska en asu kovin keskustassa, mutta he tsemppasivat, ja minä annan täyden kiitoksen ja lähetän suuret kiitokset tosiaan sille, kuka siellä puhelimen päässä oli. Tämä tilanne päättyi kuitenkin surullisesti, mutta se ei ollut siitä ohjeistuksesta kiinni, joten tämä viime tipassa tuo ilmi ainakin jokaiselle, jos itse joutuu käyttämään näitä palveluja, sen, kuinka tärkeää se on, että meillä pelastustoimi tulevaisuudessakin toimii täysipainoisesti.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 149/2022 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sidonnaisuus- ja sivutoimirekisteristä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 301/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 51/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 301/2022 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 191/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 52/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä. [Antero Laukkanen: Arvoisa puheenjohtaja! Pyydän lupaa saada puhua paikaltani ja istualtani.] — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.36 Antero Laukkanen kd: Kiitos. On hieman surullista, että tämä valtavan tärkeä vammaispalvelulaki tuotiin ensimmäiseen käsittelyyn suunnilleen keskellä yötä ja nyt toiseen käsittelyyn sitten täällä perjantai-iltapäivänä kaiken jälkeen, kun juuri kenelläkään ei ole oikein mahdollisuutta osallistua tähän.

Kuten tässä valiokunnan mietinnössä todetaan, on ikävää, että vaikutusten arviointi jäi kokonaan tekemättä. Tämä jäi monin tavoin puutteelliseksi, mistä myös järjestöt esittivät huolensa. Ja tämä laki olisi pitänyt ottaa jo heti vaalikauden alussa työpöydälle sellaisella tavalla, että se ehditään eduskunnassa käsitellä sen vaatimalla tavalla, koska kyseessä on todella merkittävä kokonaisuudistus. Tästä kaikesta huolimatta on tärkeää, että tämä laki saadaan nyt eteenpäin ja päästään siihen tilanteeseen, että tätä lakia voidaan sitten seurata — niin kuin jopa perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt, että on tärkeää huolellisesti seurata tätä lain toteutumista ja sitten tuleva eduskunta voi tehdä tarvittavia korjauksia.

On valitettavaa, että Suomessa lähes kaikki kunnat rikkovat vammaispalvelulakia. Tämä asia on kaikkien meidän poliitikkojen tiedossa. Määrärahoja budjetoidaan liian vähän, henkilöstöä budjetoidaan liian vähän. Vammaisasiamies pari viikkoa sitten antoi oman lausuntonsa ja totesi, että kunnat johdonmukaisesti laittavat liian vähän rahaa vammaispalveluihin. Ja kun tämänkin lain ja valiokunnan mietinnön lukee, niin ainakin kolmessa, neljässä, kokonaisuudessa todetaan, että tämän lain tarkoitus oli tuoda säästöjä — siis säästöjä. Kysyn, arvoisat kansanedustajat ja ne, jotka tätä seuraavat: minkälainen sivistysvaltio asettaa tavoitteekseen säästää vammaisten palveluista? Vammaiset yleensä ovat henkilöitä,

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

jotka joutuvat toimimaan aika korkealla avustusasteella. Minusta tämä on asia, josta tulisi käydä vähän laajempaakin arvokeskustelua.

On valitettavaa, että oma kotikaupunkini Espoo on aivan erityisen kunnostautunut liian pienien määrärahojen laittamisessa talousarvioon. On ikävää, että tässä laissa edelleen jäi voimaan se, että näitä palveluita voidaan tarjota vammaisille määrärahojen puitteissa. Kun tämä ”määrärahojen puitteissa” jää määrittelemättä, tarkoittaa se sellaista kuin kotikaupungissani Espoossa: Esimerkiksi apuvälineiden kohdalla kaupunki on luonut oman ohjesäännön, joka sanoo, että esimerkiksi liikkumisen, auton ja tarvittavien apuvälineiden osalta korvattava maksimimäärä on 2 000 euroa. Lohjan kaupungin summa on 5 000 euroa, ja jonkun toisen kaupungin summa jotain muuta. Tämä olisi ollut hyvä korjata tässä. No, onneksi kuitenkin vammaislaki itsessään sanoo, että nämä apuvälineet on korvattava täysimääräisesti.

Tässä laissa on erittäin paljon myös hyviä asioita. Hyvää on nyt se, että tämä subjektiivinen oikeus on selkeästi määritelty, ja todetaan myös, että määrärahoja on oltava riittävästi. Tämä ”määrärahojen puitteissa” alun perin tarkoitti sitä, että jos kunta on selvitystilassa tai jatkuvasti alijäämäinen, niin silloin he voivat budjetoida vähemmän näitä määrärahoja kuin niitä oikeasti tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Olen tehnyt viisi lausumaehdotusta tähän lakiesitykseen, olen jättänyt ne tuonne kansliaan, ja toivon, että tulevat eduskunnat huolella seuraavat erityisesti tätä lain soveltamista: miten hyvinvointialueet nyt jatkossa sitten näitä vammaispalveluja, lakia, soveltavat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

14.42 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on todella erittäin tärkeä, merkittävä ja suuri kokonaisuus, kun käsittelemme vammaispalvelulakia. Ja aivan niin kuin tässä edustaja Laukkanen nosti esiin, tämä lakipaketti olisi pitänyt tuoda eduskuntaan jo huomattavasti aiemmin, aikaisemmassa vaiheessa, ja sitten myöskin käsittelet. Ensimmäinen käsittely oli myöhään iltayöstä ja nyt toinen käsittely perjantai-iltapäivänä myöhään, kun valitettavan vähän täällä pystyvät edustajat enää olemaan paikan päällä.

Meillä on Suomessa paljon eri tavoin vammaisia ihmisiä, joilla on myös valtava potentiaali, jos ajattelemme yhteiskunnan eri toimintoja ja eri sektoreilla toimimista. Mutta eri tavalla vammaiset ihmiset tarvitsevat myös erilaisia palveluja, ja on erittäin tärkeää, että nimenomaan erilaisuus ja erilainen vammaisuus huomioidaan ja tarvittavat oikea-aikaiset palvelut huolehditaan, niin että saadaan oikea-aikaiset ja oikeanlaiset palvelut riippumatta siitä, missä päin Suomea asutaan.

Haluaisin, ennen kun pidemmälle jatkan puheenvuoroa, todeta, että kannatan lämpimästi edustaja Laukkasen tekemiä viittä lausumaa. Niin kuin hän toi tuossa esille, paketissa on paljon hyvää. Se parantui eduskunta- ja valiokuntakäsittelyssä, mutta sinne jäi edelleenkin myös epäkohtia, joista toivomme, että jatkossa niitä parannamme. Nämä meidän lausumamme tähtäävät siihen, ja haluaisinkin nyt ne yksityiskohtaisemmin tässä esitellä.

Ensinnäkin ensimmäisenä lausumana meillä on se, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa, miten lainsäädäntömuutokset huomioivat kattavasti eri tavoin vammaisten ihmisten oikeudet ja erityisavun tarpeet, ja tuo tarvittavat lakimuutokset eduskunnan käsiteltäväksi”.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Seuraava liittyy rahoitukseen, riittävään rahoitukseen. Eli pyydämme, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa, että hyvinvointialueille varataan riittävä rahoitus vammaispalveluiden toteuttamiseen lain edellyttämällä tavalla”.

Kolmanneksi: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa, että vammaispalvelut toteutuvat alueellisesti yhdenvertaisesti.”

Edelleen neljäntenä: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa, että vammaispalveluita koskevan lainsäädännön ja vammaisten oikeuksien toteutumisen valvonta on riittävän tehokasta.”

Ja viidentenä: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää ja tuo tarvittavat lainsäädäntömuutokset, jotta varmistetaan vammaisen oikeus saada käyttöönsä tarvitsemansa apuvälineet ja oikeus apuvälineeseen ei riipu hyvinvointialueen tulkinnasta tai rahoituksellisesta tilanteesta.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

14.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos edellisistä hyvistä puheenvuoroista. Ja haluan todeta, että kyllä tämä laki ministeriössä otettiin valmisteltavaksi heti kauden alussa, mutta korona valitettavasti sotki hyvin tehdyt aikataulut. On todella surullista, että tämä lakiesityksen käsittely meni näin loppukauteen, ja olen todella pahoillani, että näin tärkeässä asiassa ensimmäinen käsittely oli todella yöaikaan ja toinen käsittely on sitten näin perjantai-iltapäivänä. Tästä asiasta olisi ollut syytä keskustella eduskunnassa paljon enemmän ja paljon perusteellisemmin.

Arvoisa puhemies! Uusi vammaispalvelulaki ei tule takaamaan Suomen ratifioiman YK:n vammaisyleissopimuksen mukaista yhdenvertaisuutta vammaisille henkilöille yhteiskunnassamme, mutta tämä lakiesitys on askel oikeaan suuntaan. Lain viimeistely tehtiin kovassa kiireessä, ja siksi siihen jäi puutteita ja myös epäselvyyksiä, jotka voivat aiheuttaa tulkintavaikeuksia lain soveltamisessa. Siksi valiokunnan lausumissa oleva lainsäädäntömuutosten vaikutusten jälkikäteisarviointi on välttämätöntä, jotta virheet ja puutteet huomataan mahdollisimman pian ja päästään korjaaviin toimenpiteisiin. Vaikutusten arvioinnin puutteellista toteuttamista voidaan tässä lakiesityksessä kritisoida laajemminkin, ja tätä puutetta monet järjestöt ovat tuoneet kyllä esille. Lakiin viime vaiheessa perustuslakivaliokunnan antamien velvoitteiden mukaan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa tehdyt korjaukset ovat kuitenkin huomattava parannus alkuperäiseen esitykseen, ja siksi ajatelen, että lain hyväksyminen on kuitenkin niin iso edistysaskel oikeaan suuntaan, että laki on syytä hyväksyä sen puutteista huolimatta.

Puhemies! Haluan suunnata katseet tulevaisuuteen ja haastaa meidät pohtimaan, miten vammaisten yhdenvertaisuutta voidaan jatkossa edistää. Vammaisten yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että vammaiset pääsevät samalle viivalle ei-vammaisten henkilöiden kanssa. Tämä edellyttää myös positiivista erityiskohtelua ja yksilöllisen elämäntilanteen huomioimista palvelujen toteutuksessa. Usein keskustelussa kuulee yhdenvertaisuutta selittävän siten, että kaikki saavat samoja palveluja saman verran ja samalla tavalla toteutettuna. Tämä ei ole yhdenvertaisuutta vaan tasapäistämistä, ja tasapäistäminen estää usein vammaisia olemasta yhdenvertaisesti osallisina yhteiskunnassa.

Vammaiset ihmiset kokevat syrjintää monilla elämän osa-alueilla Suomessa. Esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutettuun otetaan yhteyttä eniten vammaisuuteen ja alkuperään

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

perustuvaan syrjintään liittyen. Yhteydenotot koskevat useimmiten yksityisiä palveluita, kuten asumista tai kauppaa, työelämää sekä myös sosiaali- ja terveystalvveluita ja muita julkisia palveluita. Vammaisyleissopimuksen 27 artiklan mukaisesti vammaisilla henkilöillä on oikeus tehdä työtä yhdenvertaisesti muiden kanssa, ja esimerkiksi tämän artiklan toimeenpanossa meillä on vielä paljon tehtävää ja parannettavaa. Yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää muun muassa, että työympäristö on avoin, osallistava ja vammaisten henkilöiden saavutettavissa. Oikeus tehdä työtä on turvattava myös niille, jotka ovat vammautuneet palvelussuhteen aikana. Vammaisille henkilöille ei tule luoda eriytyneitä työmarkkinoita, vaan heille tulee tarjota tarvittavat tukitoimet, jotta mahdollisimman moni voi toimia tavallisilla työmarkkinoilla tai yrittäjänä. Henkilökohtainen apu ja kuljetuspalvelut ovat keskeisessä osassa työelämäoikeuksien toteutumista, ja näistähän tässä vammaispalvelulaisissa myös on kysymys.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on todennut, etteivät lainsäädäntö, viranomaiskäytännöt ja yleiset asenteet luo edellytyksiä vammaisten ihmisten työelämäoikeuksien toteutumiselle vammaisyleissopimuksen edellyttämällä tavalla. Vammaiset kokevat syrjintää erityisesti työnhaussa ja kohtuullisten mukautusten järjestämisessä mutta myös työurallaan yleensä. Näiden asioiden korjaamiseksi tarvitaan velvoittavampia säännöksiä esimerkiksi yhdenvertaisuuslakiin.

Ongelmana yhdenvertaisten oikeuksien ja työelämään osallisuuden kannalta on myös ympäristön esteellisyys. Suomessa puuttuu rakennetun ympäristön osalta sääntely, joka velvoittaisi edistämään muun muassa jo käytössä olevien julkisten tilojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Esimerkiksi asunto-osakeyhtiölainsäädännön mukaan taloyhtiöillä ei ole velvoitetta edistää esteettömyyttä tai tehdä vammaisten henkilöiden tarvitsemia kohtuullisia mukautuksia. Toisaalta julkisia tiloja rakennettaessa edelleenkin tapahtuu virheitä esteettömyyden ja saavutettavuuden varmistamisessa. Vaikka yleisölle suunnitellut tilat olisivatkin esteettömiä, niin työntekijöille tarkoitetuissa tiloissa asia unohtuu helpommin. Teatteri- ja konserttisali voi olla esteetön, mutta pääseekö vammaisen taiteilija työpaikalle tai lavalle esiintymään, onkin jo toinen juttu.

Esteettömyyslainsäädäntöä on tiukennettava ja asetettava myös sanktioita sen laiminlyömisestä. Työpaikat tulee saada esteettömyyslainsäädännön piiriin. Työskentelytilojen, kuten toimistojen ja digialustojen, tulee olla esteettömiä ja saavutettavia. Jos asia huomioidaan suunnittelun alusta alkaen, toteutus ei tule yhtään kalliimmaksi kuin esteellisten tilojenkaan rakentaminen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että meillä on paljon korjattavaa sekä vammaispolitiikassa että asenteissa. Uusi vammaispalvelulaki ei tilannetta kokonaan korjaa. Puutteita on asumiseen, osallisuuteen, työssä käymiseen ja palkkaan sekä toimeentuloon liittyen, ja on selvää, että tarvitsemme vammaisten oikeuksien edistämiseen pitkäjänteisempää työtä ja sitovampaa päätöksentekoa. Vammaispolitiikkaa on tehtävä nykyistä pitkäjänteisemmin, niin että asia huomioidaan kaikessa päätöksenteossa esimerkiksi vammaisvaikutusten arviointien tekemisenä.

Olen tehnyt viime viikolla toimenpidealoitteen, missä edellytetään valtioneuvoston periaatepäätöstä, jossa sitoudutaan asian edistämiseen yli hallituskausien. Tämänhetkisen käytännön mukaan vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE valmistelee hallituskausittain kansallisen YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen toimintaohjelman. Ohjelma on lakisäätöinen. Toimintaohjelman toimenpiteet on laadittu yhdessä ministeriöiden kanssa, ja ohjelma on hyväksytty VANEssa. Ongelmaksi on

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

kuitenkin osoittautunut hallitusohjelmasisidonnaisuudesta johtuva toimenpiteiden yleisluonteisuus ja väljyys, jolloin käytännön toimeenpanon merkitys on jäänyt vähäiseksi. Lisäksi poikkihallinnollisten toimenpiteiden toteutus on ollut hankalaa. Tähän tarvitaan nyt muutos, ja tämän muutoksen tekemiseen tarvitaan vaikuttamistyötä. Tähän vaikuttamistyöhön haastan kaikki vammaisjärjestöt yhdessä mukaan. Meillä on yhteinen visio ja missio. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Östman, poissa. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

14.52 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että vammaisten palveluja ja tukitoimia koskevan uudistuksen läpivieminen tässä eduskunnassa on nyt käytännössä varmistunut. Uudistuksen yhtenä tavoitteena on toteuttaa nykyistä paremmin YK:n vammaisten oikeuksien sopimusta. On erityisen arvokasta, että valiokunnan mietintö on yksimielinen. Tämä osoittaa, että vammaisten oikeuksien parantamiseksi on vahva yhteinen tahtotila. Jos ja kun epäkohtia jää, tehdään tietenkin korjauksia.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden ja yhtäläisten oikeuksien edistäminen vamman laadusta ja henkilön asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteena on tietenkin vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden edistäminen suhteessa vammattomiin henkilöihin, jotta vammaisten henkilöiden oikeus osallistua ja tehdä valintoja toteutuisi muiden kansalaisten tavoin.

Erityisen tärkeää ja ajankohtaista on pitää huolta, että uusilla hyvinvointialueilla paneudutaan vammaisten henkilöiden asioihin ja palvelutasoa parannetaan merkittävästi aikaisempaan verrattuna. Erityisesti haluan korostaa jälleen kerran, että viittomakielisten tulee saada viranomaispalvelut omalla kielellään. Myös asianmukaiset tulkkauspalvelut on turvattava, ja tähän on ohjattava lisäresursseja palvelujen uusorganisointitilanteessa, joka nyt on meneillään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

14.54 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä vammaispalvelulaissa tuli varmaan sitten todella kiire tässä lopussa. Haluttiin kuitenkin, että se viedään loppuun asti, mutta kun kiireellä viedään, niin silloin jää aina puutteita. Tästä on tullut kahdenlaista palautetta: muun muassa sitä, että on tärkeää, että se laki viedään nyt loppuun asti, koska siellä on paljon hyvääkin, mutta sitten taas toisaalta myös sitä negatiivista, että siellä on paljon korjattavaa.

Edustaja Laukkanen nosti esille sen tärkeän lauseen sieltä, mikä aiheuttaa huolia, eliikkä ”määrärahojen puitteissa palveluja tarjotaan” — määrärahojen puitteissa. Se jättää hyvin paljon arvailujen varaan, mikä on tietysti ongelma. Mutta se on hienoa, että edustaja Laukkanen on tehnyt nyt sinne sitten lausumia, eli niitten puolestahan voi äänestää silloin, jos halutaan, että parannuksia tulisi.

Kun ajatellaan suhtautumista vammaisiin yleensä, niin kyllähän siinä on vähän kehitystä tapahtunut viime vuosina. Vammaisia kohdellaan niin sanotusti paremmin kuin aikaisemmin, mutta vielä on semmoista epäsuhtaa, että pidetään sitä etäisenä asiana. Se tilanne voi kohdata kenet tahansa meistä, ja meillä on varmaan monilla läheisiä, joilla on joku

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

vamma. Eli pitäisi tämän asian nyt jo mennä niin sanotusti kaaliin, että vammaisten asemaa parannetaan kaikin puolin ja se on yksi meidän sivistysvaltion peruspilareita.

Se on hienoa, kun minä olen tällainen vähän liikunnallinenkin tyyppi, että myös paraurheilu on nyt noussut aika paljon urheilussa esille ja on televisiointia ja näytetään olympialaisetkin. Se on semmoinen pieni positiivinen asia jo, että kunnioitetaan sitä, että se on kovaa urheilua, on sitten vammaisen tai ei-vammaisen. Se on yksi pieni askel eteenpäin ajattelutavassa.

Mutta vielä tästä vammaispalvelulaista: vaikka se nyt sitten meni maaliin ja puutteilla menikin, niin on tärkeää, että seuraava hallitus ja eduskunta sitten seuraavat ja tekevät niitä parannusmuutoksia, mitä tarvitaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

14.57 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Mäkisalo-Ropposelle loistavasta puheesta, ja vähän tässä suren, että me molemmat jäämme pois täältä, koska ainakin teidän osaltanne poistuu valtava määrä asiantuntemusta ja aitoa sydäntä ja huolta kaikkien vammaisten puolesta. Toivotaan, että tulee uusia, virkeitä edunajajia tänne.

Puhemies! Nyt kun olen itse joutunut käytännössä kohtaamaan nämä vammaispalvelulain kiemurat, niin täytyy ihailla kaikkia Suomen vammaisia, kuinka he jaksavat ajaa omia etujaan tätä käsittämätöntä byrokratiaa vastaan, joka tässä maassa on, vaikka monet palvelut ovat sellaisia, että ne ilman muuta pitäisi myöntää ja nopeasti. Se olisi kaikkien etu: se olisi yhteiskunnan etu, se olisi palvelun saajan etu, ja se helpottaisi kaikkien elämää. Olen itse siinä onnekaassa asemassa, että kykenen, pystyn ja tiedän, minkä näköistä nappia kannattaa painaa, jotta asiat liikahtavat, ja saan asioita eteenpäin omasta vaikutusvaltaisesta asemastani johtuen, mutta kuulun kyllä vammaisten joukossa tässä mielessä todella vähemmistöön. Ajattelinkin, että Suomi tarvitsisi — ei sitä nyt lakiin voi laittaa — semmoisen satakunta vammaisten robinhoodia, jotka lähtisivät ajamaan näiden ihmisten asioita. Heillä usein omat voimat eivät riitä. Vammautuminen terveessä perheessä, niin kuin itselläni, voi olla sellainen šokki, että se lamaannuttaa koko perheen, vie mielenterveyden niiltä ihmisiltä, joiden apua itse saattaisi tarvita. Minusta lainsäädännön näissä tilanteissa pitäisi olla niin joustavaa, niin nopeaa, niin herkkää, että se antaisi sen avun aivan välittömästi, kun sitä tarvitaan. Omassa tapauksessani hoidon arviointiin meni seitsemän kuukautta — seitsemän kuukautta. Ei minkäänlaista sanktiota, jota olisi voinut soveltaa, ja sitten sitäkin seliteltiin, ja kun sitten lopulta meille kotiin tulivat terapeutit ynnä muut sosiaalityöntekijät, niin siitä meni vielä kolme kuukautta, ennen kuin sain ensimmäisiä palveluita.

En syystä valita, arvoisa puhemies, vaan iloitsen siitä, että perustuslakivaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta tekivät kyllä niin huolellista työtä kuin näissä aikapuitteissa pystyi, niin että en todellakaan moiti. Mutta ollaan hereillä ja parannetaan tätä lakia, kunhan saadaan se nyt ensin voimaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.00 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Kiitän kollegoja monista hyvistä puheenvuoroista, ja todellakin edustaja Mäkisalo-Ropposelle kiitos myös puheenjohtajuudesta Va-

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

myt-ryhmässä. Sellainen vammaisten yhteistyöelinryhmä on toiminut täällä, ja olemme senkin ryhmän kautta saaneet paljon, paljon tietoa kentältä vammaisten ja eri tavalla vammaisten ihmisten asioihin, tilanteisiin ja haasteisiin liittyen. Todellakin toivomme, että ne epäkohdat, mitä tähän lakiesitykseen nyt jää, pikaisemmin korjataan ja rahoituksesta huolehditaan.

Joku voi syntyä vammaisena, jollekin voi tapahtua yllättäen asioita, että on sitten vammaisen lopun ikäänsä, tai kaikkea mahdollista tältä väliltä. Ehkä jaan tässä oman perheeni tilannetta, kokemusta. Kun kolmesta pojasta nuorin syntyi, niin hänhän syntyi erittäin pahoilla kumpurajaloilla, ja kokenut lääkäri sanoi, että hyvä, jos näillä jaloilla kävellään, ihme, jos näillä juostaan, mutta unohtakaa jalkapallo, jääkiekko ja kaikki muut urheilut, ikänä näillä jaloilla ei tehdä mitään näistä, vaan näitä erilaisia vammaispalveluja tullaan tarvitsemaan. No, hän sai oikea-aikaista, oikeanlaista hoitoa, kuntoutusta ja leikkauksia ja niin edelleen, ja voin ilolla kertoa, että hänen tarinansa on sellainen, että hän pääsi jääkiekkoon, ja hän on jääkiekon alle 18-vuotiaiden maailmanmestari ja hän on Tapparajan joukkueessa Suomen mestari ja nyt hän on myös Euroopan mestari jääkiekossa. Eli aina ne lausunnot ja niin sanotusti tuomiot eivät pidä myöskään paikkansa. Halusin tämän kertoa siksi, että useasti sitä toivoa ja mahdollisuuksia on enemmän kuin mitä ehkä heti nähdään, sitä potentiaalia, mikä myös vammaisilla ihmisillä on — heillä, jotka ovat syntyneet vammaisina, joilla ehkä se vamma seuraa sitten läpi elämän, ilman että tällaista parantavaa hoitoa saadaan, tai sitten tapahtuu jotakin yllättävää, että vammaisuus tulee perheeseen.

Itselläni itse asiassa tuo paha kaatuminen tuossa Eduskuntatalon graniittiportailla oli sellainen tilanne, ettei ollut kaukana, että en itsekään voisi enää kävellä, mutta olen onnellinen siitä, että siinä ei niin pahasti käynyt. Se potentiaali, mitä vammaisilla ihmisillä on, on todellakin suuri, ja oikeanlainen apu, oikeanlainen tuki oikeaan aikaan mahdollistaa todella paljon niin arjessa, harrastuksissa kuin työelämässä.

Sen takia halusin tämän puheenvuoron vielä ottaa, että toivon, että nämä vammaispalveluasiat tulisivat laajalti tietoon myös työnantajien joukossa ja myös harrastuspalveluiden keskuudessa, jotta siellä myöskään työnantajat eivät pelkäisi tai arkailisi ottaa vammaisia henkilöitä töihin ja jotta vammaiset ihmiset voisivat käyttää sitä potentiaalia, mitä heillä apuvälineiden ja muun tuen turvin on annettavissa. Heidän panoksensa on todella arvokas meidän yhteiskunnassamme ja myös yhteiskunnan rakentamisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

15.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Laukkaselle ja edustaja Tanuksellekin palautteesta ja oikein puhuttelevista ja tärkeistä puheenvuoroista. Moni asia aukenee paremmin, kun kuulee tarinan siitä, mihin asiat liittyvät. On helpompi samaistua ja sisäistää asioita.

Pyysin tämän puheenvuoron todella vielä sen takia, että haluan kiittää myöskin edustaja Tanuksen mainitsemaa Eduskunnan vammaisasiain yhteistyöryhmää eli tätä Vamyt-ryhmää, johon edustaja Tanuskin kuuluu. Tämä ryhmähän on sellainen ryhmä, jonka jo Kalle Könkkölä aikoinaan perusti, eli se on kaikkein pisimpään eduskunnassa toiminut tällainen vapaaehtoisuuteen pohjautuva ryhmä, jossa on kaikkien eduskuntapuolueiden edustajia. Tämä ryhmä on ollut tällä kaudella kyllä erittäin aktiivinen. Minulla on ollut kunnia olla tämän ryhmän puheenjohtaja, ja siellä on tehty yhdessä työtä. Siellä ei ole tehty puoluepolitiikkaa, siellä on tehty vammaispolitiikkaa parhaimmalla mahdollisella tavalla.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Siellä on yhdessä mietitty, miten vammaisten oikeuksia ja yhdenvertaisuutta voisi edistää, minkälaisia aloitteita, minkälaisia kommentteja, kirjoituksia voitaisiin tehdä, ja ollaan kuultu lukematon määrä vammaisjärjestöjä ja tehty yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Tämä on sellainen ryhmä, jonka minä toivoisin jatkuvan, tai voisin oikeastaan testamentinkin antaa, että toivottavasti tämä ryhmä jatkuu myöskin seuraavalla kaudella, koska tätä ryhmää tarvitaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopankkilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 247/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 50/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 247/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 26/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 140/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 236/2021 vp

Hallituksen esitys HE 323/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi yhdistettyinä ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 236/2021 vp ja HE 323/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

13. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. ja 2. osa Näkymiä seuraavien sukupolvien Suomeen

Valtioneuvoston selonteko VNS 16/2022 vp
Valiokunnan mietintö TuVM 1/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle kirkkolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 108/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 44/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 208/2022 vp
Lakialoite LA 20/2019 vp
Toimenpidealoite TPA 76/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 45/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 288/2022 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 34/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 27.2.2023 pidettävään täysistuntoon.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 27.2.2023 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.08.

Pöytäkirja PTK 175/2022 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen